

Skärgårdsgruppens inventering av öar i Luleå Skärgård 1991



Havtorn

Förord

Luleå Skärgårdsgrupp utgörs av en fristående arbetsgrupp i Luleå naturskyddsförening. Gruppen bildades 1983 och består av representanter från följande organisationer: Svenska turistföreningen, STF, Svenska naturskyddsföreningen, SNF, Norrbottens ornitologiska förening, NOF, Luleå miljögrupp, Luleå segelsällskap, LLS och Länsstyrelsen i Norrbottens län,

Skärgårdsgruppens målsättning är:

- ◆ Inventera och redovisa skyddsvärda delar av skärgården.
- ◆ Informera om skärgårdens stora rekreative och vetenskapliga värden.
- ◆ Kartlägga hoten mot skärgården.
- ◆ Fungera opinionsbildande i skärgårdsfrågor.
- ◆ Verka för att långtgående naturvårdshänsyn tas vid skogsbruk och andra ingrepp.
- ◆ Vara remissorgan i skärgårdsfrågor.
- ◆ Sammanställa och redovisa skyddsvärd natur till länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen och Luleå kommun.

Föreliggande rapport har tillkommit från en veckas inventering och är sammanställd av Sture Westerberg.

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
Översiktskarta	4
Sammanfattning	5
Inledning	7
Vind och väder	8
Tidigare inventerade öar i Luleå skärgård	9
LAPPÖN	10
Sammanställning av Lappöns växter	
BÅTÖHARUN	36
Sammanställning av Båtöharuns växter	
HUSÖREN	41
Sammanställning av Husörens växter	
TRUTÖREN	45
Sammanställning av Trutörens växter	
LÅGÖREN	50
Sammanställning av Lägörens växter	
STRÖMMINGSÖREN	56
Sammanställning av Strömmingsörens växter	
HINDERSÖN / Norrisundet	60
Sammanställning av Norrisundets växter	
HINDERSÖN / Östisundet	66
Sammanställning av Östisundets växter	



Översigtskarta inventerade öar 1991.



Stor aspticka, foto Sture W.

Sammanfattning

Skärgårdsgruppens årliga inventering av öar i Luleå skärgård förlades 1991 till Lappön. En större obebodd ö belägen nordväst om Hindersön. En dagsutflykt till Båtöhamn och Husören och en halvdagsutflykt till Hindersön gjordes, där enbart växtligheten noterades. En kvällsutflykt till Trutören, Lågören och Strömmingsören hanns även med.

Inventeringen av Lappön resulterade i att ett flertal intressanta och skyddsvärda områden framkom. Nedan följer en kort beskrivning av dessa områden. Se karta 1 där lokalerna är markerade (1 - 10).

Lappön en mycket intressant ur ö både ur växt- tick- lav och fågelsynpunkt samt även ur skoglig synpunkt. Här fanns flera ovanliga och skyddsvärda arter som ej tidigare har rapporterats från den bottniska skärgårdens övärld.

"Kryptogamarna" fullkomligen kröp fram i den fuktiga löv-blandskogen och höga rop hördes emellanåt i den täta skogen. Vi andra som inte förstod så mycket kunde leta fram en lämplig och torr viloplats.

Fågellivet blev endast översiktligt inventerat eftersom tiden på året inte var så lämpligt för detta. Bland de roligare "obsarna" var häckande tretåig hackspett, fiskgjuse och duvhök. En bivråk seglade också över oss under större delen av veckan. På det stora hygget på öns norra sida fanns uppe i en hög frötall ett bebott fiskgjusebo (se karta 6). Lappövikens och i lagunen intill är en viktig rastlokal för stora andflockar och rastande änder.

På Renmålabergets nordvästra sluttning (område 2) finns Luleå kommuns finaste skärgårdsskog. Området som är ca 400 x 200 m stort, består av en naturskog som under en lång tid har fått stå orörd utan mänsklig påverkan, vilket har skapat en unik miljö där ett flertal sällsynta arter av tickor och lavar växer. På de många omkullblåsta träden noterades **rosenticka, harticka, ullticka** och **ostticka** (skeletocutis tschulymica) och på de grova asparna och sälgarna sågs **stiftgelelav** och **småflikig brosklav**. Markfloran representerades av arter som trivs i orörda skogar. **Grön- och ögonpyrola, skogsnycklar, spindelblomster** och **knärot** är några att nämna. På sluttningen fanns också ett duvhöksrevir med två intakta bon (senaste häckning var 1990).

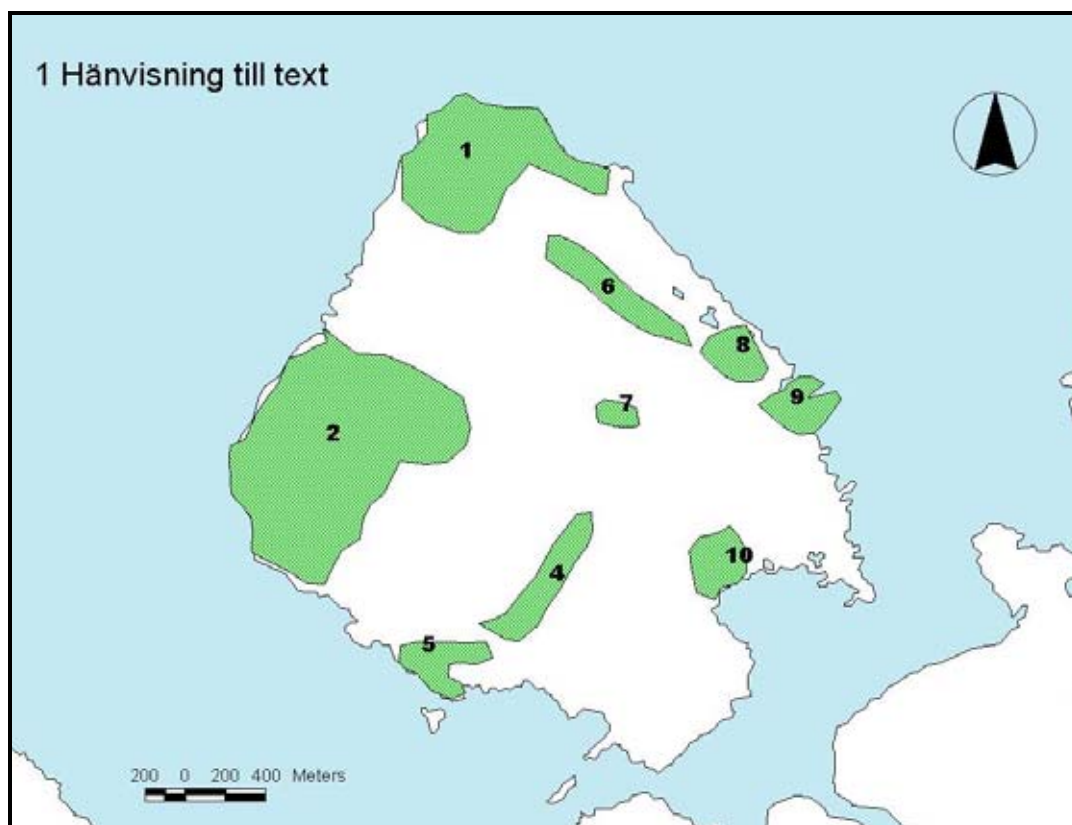
Genom sin rika förekomst av olika arter av sällsynta kryptogamer är skogsområdet väst om Renmålaberget mycket skyddsvärt. Håller naturreservatklass. Hela området är nu avsatt som Naturreservat. **Området är numera avsatt som naturreservat.**

(Inom område 1 och 8) noterades det mycket ovanliga **trådfräkn**et och i (område 4) hittades bl a humleblomster och spädstarr. Spädstarr är en god indikatorart för orörda ej utdikade sumpskogar.

En annan skyddsvärd biotop är de lövrika sumpskogarna och skogskärren som förekommer på ett flertal ställen på Lappön. (område 1, 3, 4, 6 och 7). Floran är i regel artfattig men lokalt kan ovanligare arter förekomma. Kryptogamfloran är desto artrikare, med bl a stiftgelelav, småflikig brosklav och doftticka.

Skogsnyckel- och nattviolbiotoperna på öns nordvästra sida är bland de rikaste i Luleå skärgård (område 1 och 2). De har sådan kvalite och artrikedom att de borde skyddas vid eventuella skogsavverkningar.

Strandängar är ovanliga på Lappön (område 5, 9 och 10), blockstränder är den vanligaste strandtypen. På tre strandängar påträffades *ormtungan* i stor mängd, tillsammans med flera andra strandängsväxter. Arten som är en sällsynthet i Bottenviken finns numera känd genom skärgårdsgruppens inventeringar från ett flertal öar i Luleå skärgård.



Intressanta områden på Lappön.

Inledning

Skärgrådsinventering

Lappön... var kommer namnet ifrån, har det bott lappar här ? Detta skulle bli en sommarens inventering eventuellt ge förklaring på. Lappön, ö i Luleå skärgård som enligt skogsvårdsstyrelsen inte håller någon större attraktivitet för det rörliga friluftslivet. Men namnet klingar exotiskt och borde inte ge förhoppningar om något annat än det vanliga. Enligt den ekonomiska kartan från 1945 finns det inga fasta bosättningar på ön, endast en fiskestuga på öns nordöstra sida. Stugan finns för närvarande inte kvar. I anslutning till öns igenväxta åkermarker finns en slätterkoja. Här har inga lappar bott ! Slätterkojan har tidigare använts av bönder från Hindersön i samband med slätter. Kojan som på senare tid fått ett plåttak har under ett antal år använts av Stig Dahlfors och Lars Harnemo för deras fågel-inventeringsturer i Luleå skärgård. Stig bor numera i Stockholm så kojans besök är inte så välbesökt längre.

På Lappöns västra del finns öns högsta berg Renmålaberget med den ansenliga höjden av 30 m över havet. Ön klev upp ur havet för ca 2500 år sedan. Renmålaberget har fått sitt namn enligt Nilsson (1972) av ren som betyder renslipade stenar, måla som betyder lav eller klapper. Berget hyser fortfarande rikligt med lav vilket tyder på att det inte så ofta besöks av renar. Älg finns det däremot och de gynnas förmodligen av de gräsrika åkermarkerna och av de lövrika skogarna. I samband med en vårexkursion sågs 14 renar på Renmålaberget. Varifrån kom de renar som uppehölls sig här ? Var det skogsrenar eller fjällrenar ? Varför ställer jag den frågan ? Jo, för under inventeringsveckan påträffades en växt som är bunden till de kalkrika fjälltrakterna, nämligen **trådfräken** (*Equisetum scirpoides*). Arten är uppgiven från Storön och Sangis i Kalix kommun och västerut har jag hittat den i Älvsby kommun norr om Storforsen i ett fuktdrag tillsammans med *norna*. I Haradsområdet i anslutning till en bergbrant. Men här ute på sin allra östligaste utpost är den ju märklig. Har den följt med den vandrande renen eller har den blivit kvar här sedan istiden. Skärgårdens öar är ju i regel unga så den hypotesen spricker. I alla fall finns *trådfräken* här och det är ju roligt.

I ett strålende sommarväder förde båten Rorik ut Åsa Hansson, Olle Wiklund och Sture Westerberg till nordöstra sidan av Lappön. Här hade Lars Harnemo tidigare under veckan rekat ut en fin plats för sommarens inventeringsläger. Platsen var väl vald för de vindar som enligt väderlekstjänsten skulle blåsa från V och NV.

Lappön har relativt få tältplatser i anslutning till en bra båtplats. Förutom den vi valt finns i Lappövikens en gammal båtplats som är ansluten till stigen upp till slättermarkerna. En bra plats för båten men inte för tältet. På öns sydvästsida finns en mycket fin strand med klippor och sand, men här sluttar marken så mycket att en bra tältplats är svår att finna. På nordöstsidan kan man med båten ta sig ända in till land och det underlättar av- och ilastning. Här finns även en fin sandig strand som mot öst inramas av välslipade strandhällar. Västerut blir stranden mycket stenig.

Lars Harnemo och Tore Ökvist hade redan anlänt med sina båtar med de övriga medlemmarna Lars son Andreas, Ann-Gerd Eriksson, Essy Larsson, Birgitta Seb-Olsson, Roger Malmberg, Roger och Gunilla Ripa med barnen Henrik och Simon och Tores fru Maria med barnen Fredrik och Nicklas. Under söndag eftermiddag anlände Stures barn Henrik, Stina, Johanna tillsammans med Jan Henriksson.

Vind och väder

- ◆ Lördag den 6/7, NV-lig vind 3-7 sek/m, avtagande mot kvällen, soligt på förmiddagen, mulnande mot kvällen med en liten lätt regnskur under natten. Temp. mellan +15⁰ och +18⁰ C.
- ◆ Söndag den 7/7 NV-lig 2-6 sek/m, sol +18⁰ C, under kvällen sjöbris SSV-lig med vridning mot NNW.
- ◆ Måndag den 8/7, natten blåsig 7-10 sek/m, inrullande dyningar. Sol och växlande molnighet under dagen. Temp.+19⁰ C.
- ◆ Tisdag den 9/7, lugnt, senare under dagen svag SSO-lig vind 3-5 sek/m, sol +20⁰ C. Enligt väderlekstjänsten skulle det blåsa 5-9 sek/m, mulet och risk för regn.
- ◆ (Vilken tur att prognosen inte stämde in).
- ◆ Onsdag 10/7, SV-lig svag vind, sol +20⁰ C, den finaste dagen under hela veckan.
- ◆ Torsdag 11/7, under natten vindökning 7-12 sek/m nordlig vind, vilket medförde att vissa fick problem under natten. Lars fick till och med flytta båten till Lappövikens för att kunna få någon sömn. Så denna morgon "prick" kl 07.00 var inte Lars på plats och det kändes ju lite underligt. Under dagen avtagande till svag SV-lig vind under kvällen. Sol och +20⁰ C hela dagen.
- ◆ Fredag 12/7, SV-lig vind, 3-5 sek/m, sol +20⁰ C.

I sin helhet var vädret bra under hela veckan, förutom de två sömnlösa nätterna, men detta hör havet till. Inventeringsturerna startade sent detta år 07.00 "prick" vilket var en bra tid för de morgontrötta.

En del dagar blev genom den sena starten litet för svettiga, man bara längtade till det härliga badet och glömde koncentrationen. Var det en bivråk eller ? "Myggplågan" var ingen plåga denna sommar. Försommaren var lite kylig, vilket gav myggen en sen start på sitt sularliv.

Under inventeringsveckan har vi som praxis att åka ut till någon av de mindre öarna i Luleå skärgård. I år kom turen till Båtöharun och Husören. En eftermiddagsutflykt till småöarna

Trutören, Långören och Strömmingsören norr om Hindersön blev även av, alla tre öarna är botaniskt mycket intressanta. Sista inventeringsdagen åkte vi över till Hindersön, Norrisundet. Här finns två mycket fina ängs- och hagmarksobjekt. En närmare studie av ängarnas växtlighet skulle utföras. Översigtskarta (sid 6) visar läget på de inventerade öarna.

Vi hade även besök av Norrbottenskuriren. Tord Pettersson hade under sommaren en artikelserie om urskogar, varvid Renmålabergets "naturskog" besöktes och beskrevs, och där även skärgårdsgruppens sätt att arbeta ingick. Artikeln publicerades torsdagen den 11:e juli.

Ekonomiskt bidrag till sommarens inventering kommer från skogsvårdsstyrelsen, länsstyrelsen och Luleå kommun. Ett stort tack för bidragen.

Jag vill även tacka Ingrid Elming Boden, för det stora arbetet hon har lagt ner med att korrekturläsa manuskriptet.

Tidigare inventerade öar i Luleå skärgård:

1988 STORFURÖN, FJUKSÖN, HINDERÖHARUN m fl småöar

1989 ESTERSÖN, SAXSKÄRET, UDDSKÄRET, BRÄNDÖSKÄRET, och LILLA och STORA BULLERSKÄRET

1990 LÅNGÖN, HINDERSÖN, STORBRÄNDÖN, SIKÖREN ooch KNIVÖREN



Havsörn, foto Sture W.

LAPPÖN

Plats

Lappön är belägen i Luleå skärgård i Furufjärden alldeles norr om Hindersön. (se översigtskarta sid 7).

Kartblad: 24M Brändön, ruta 7-8c

Koordinat: 7295.000/1812.500 gäller för öns centrala del.



Inventeringsdatum

Lappön som basläger under inventeringsveckan, inventerades mellan den 6 juli och den 11 juli.

Beskrivning

Lappön klev upp ur havet ca 500 år f. Kr. På 800-talet hade två öar nuvarande Renmålaberget och "Lappöberget" nått den ansenliga höjden av 10 meter. Orsaken till detta är landhöjningen som i Bottenviken uppgår till ca 0,9 cm/år, ca 1 m på 100 år, 10 m på 1000 år. Den norrbottniska kusten är relativt flack och grund vilket gör att landhöjningseffekten blir mycket markant. I nuläget har ön en yta av 300 ha och uppvisar en nästan fyrkantig form, men avsmalnar något mot öster. Över öns västra del ses två höjder Renmålaberget i sydväst och det namnlösa berget i nordväst (vi kan kalla det för "Lappöberget" i rapporten). Dessa höjdområden delar upp ön i två topografiskt väl definierade områden. Mellan höjderna ligger igenväxande åkermarker, som tidigare har utgjorts av myr- och sumpmarker. Öns östra del är topografiskt mycket flackare och här finner vi även öns myrar och sumpstråk. På nordvästsidan av ön finns rester av en fiskestuga och nere vid åkermarkerna finns en renoverad slätterkoja. Jägarna har dragit hit en barack som är uppställd i övre delen av åkermarken. Det är främst småviltsjakt som bedrivs här av SSAB:s jaktlag.

Öns stränder är i regel blockrika, typiska norrbottensstränder. Grunda, steniga bottnar utmärker vattnen runt nordöstra, östra, sydöstra och sydsydvästra sidan. Vid västra och nordvästra sidan av ön är det betydligt djupare. Vid ett par ställen går strandhällar ner mot vattnet. Sandstränder är sällsynta, vilket gör ön oattraktiv för soldyrkare och badande. Öns skogar är områdesvis mycket fina. Gran och tall dominerar men inslag av löv är stort. Ett "urskogsliknande" område finns nordväst om Renmålaberget och långsträckta sumplövskogar med skogskärr är andra intressanta biotoper som finns över öns centrala och norra del.

Geologi

Enligt den geologiska kartan består berggrunden till stor del av diorit av Haparandatyp. Och detta bekräftas av de hällobservationer som gjordes i samband med inventeringen. Pegmatitgångar är väl frekventer i de hällmarker som finns på Renmålaberget. Basiska bergarter (grönsten) inkommer över öns yttersta östra del och detta avspeglas även genom en rikare växtlighet. Förmodligen finns grönstenar på fler ställen än vad den geologiska kartan antyder och bevis för detta är den fina flora som påträffades på många platser på ön.



Kvartärgeologi

Normalblockig morän dominerar. Öns stränder är blockrika. Sandig, svallad morän, utbildad som strandvallar finns på norra sluttningen av "Lappöberget". På sydvästra delen av Renmålaberget som går ner mot stranden finns inslag av sandig/grusig svallad morän. Den finaste sandstranden finns i viken som ligger på öns nordvästsida (baslägret). Större klapperstensfält förekommer i anslutning till Renmålaberget och "Lappöberget". Då havsytan låg så högt att dessa bergstoppar var små skär påverkades de hårt av väder och vind. Kalspolade hällmarker och klapperstensfält talar här sitt tydliga språk. Över öns östra och södra del uppträder ett flertal parallella moränrygggar som markeras genom utskjutande uddar. De utgörs av s k ändmoräner. De bildades på havsbotten framför den tillbakaryckande iskanten. Strandfloran är genomgående rik och intressant på uddarna.

Skogsmark

Vi kan indela skogsmarken i olika typer beroende på vilket underlag den växer på. Över de äldsta delarna av ön Renmålaberget och "Lappöberget" uppträder en torr hållmarkstallskog, där markskiktet domineras av *mjölon*, *lingon* och *nordkråkbär* tillsammans med **renlav** och **påskrislav**. På de mot öst utskjutande höjdområdena ses oftast en grov och vacker men gles tallskog. I de lägre, något fuktigare delarna börjar granen komma in. Tallskog med inslag av gran och löv finns längs med bergens sluttningar. Markfuktigheten tilltar relativt snabbt i de låglänta markerna vilket medför att gran och lövträd blir de dominerande trädslagen. I den friska gran- och lövdominerade skogen består markskiktet av *blåbärsris* och *skvattram*. *Ekbräken* förekommer sällsynt. Fuktlövskogar finns på flera ställen på ön, oftast i öst/ västliga stråk men även på sluttningen av "Lappöberget" och Renmålaberget. *Asp* och *sälg* dominerar tillsammans med *glasbjörk* och där markfuktigheten tilltar kommer gråal in.



Klapper på Renmålaberget, körskador, foto Länsstyrelsen i Norrbotten.



Naturskog vid Renmålaberget, foto Länsstyrelsen i Norrbotten.

Runt myrmarkerna ses en bård av *gråal*, *grönvide* och *glasbjörk*, enstaka storgvuxna *sälgar* ingår också. I anslutning till åkermarkerna har en tät slyvegetation uppkommit, där *grönvide*, *gråal* och *glasbjörk* dominerar med spridda förekomster av *rönn* och *sälg*. Strandskogen är uppbyggd av *gråal*, *grönvide* och *rönn*, enstaka större *glasbjörkar* ses här och där. *Jolster* som är ett ovanligt trädslag finns i anslutning till strandnära fuktområden, men även ute på myrarna kan småvuxna *jolstrar* hittas.



Högre upp på Renmålaberget, blir tallen vanligare, foto Länsstyrelsen i Norrbotten.

Myrmark

Små myrimpediment finns utspridda över öns låglänta nordöstra del. Vid Bredören på öns sydöstra sida och i ett område nordväst om Renmålaberget (se karta 2). Samtliga myrar är av fattigtyp, där arter som *tuvull*, *taggstarr* och *kallgräs* växer.

Sumpskog och kärr

Sumpskogar och skogskärr finns längs med de låglänta öst/väst utdragna områdena och i anslutning till lägre fuktiga marker (se karta 3). Skogskärren är en mycket intressant biotop där grovvuxna sälgar och aspar, på vars stammar en rik kryptogamflora har utvecklats. Ett virrvarr av fallna träd får kärren att se tropiska ut. En rikare växtlighet finns i anslutning till kärren vilket kan tyda på en viss kalkinfluens från skalgrus eller att en basisk berggrund föreligger. **Skärgårdsgruppen anser att Lappöns sumpskogar har ett mycket högt skyddsvärde.**

Åkermark

Över öns centrala del finns nedlagda odlingsmarker (se karta 3). Numera håller markerna på att växa igen av *tuvtåtel* och *brunnrör*. Enligt Nilsson (1972) var det två bönder från Hindersön som brukade åkermarkerna på ön. I anslutning till åkermarken finns en beboelig slåtterkoja. En rostfärgad kalkkälla rinner upp strax nedom kojan. Vattnet var kallt men smakade rost.

Stränder

Större delen av öns stränder är hårt ansatta av vågors rörelse och av isens skrapande. I Lappövikén och längs med sydvästra stranden, väst Harrvikén finns mera skyddade stränder. På öns västra och norra sida är stranden rikblockig, små vikar förekommer och där ingår oftast en smal strandzon. I anslutning till vikarna har en smal strandzon utvecklats, på vilken de vanligaste strandväxterna kan ses. Vid Lappöns östra sida dominerar blockrika ändmoräner vilka markeras av parallella uddar med små grunda vikar. Vid de grunda vikarna och på de utskjutande ändmoränryggarna är växtligheten rik.



Smal blockstrandzon med tät gråalbård, foto Länsstyrelsen i Norrbotten

På öns östra och sydöstra sida har breda strandängar utvecklats. Den sällsynta *ormtungan* lyckades vi finna igen dels vid Lappövikens, dels vid en skyddad strandäng på öns nordöstra sida och på en fin strandäng väst om Harrviken (se karta 3).

Vid Lappövikens finns en avsnörd lagun, där det smala inloppet går att vada över. Runt lagunen finns strandängar som är botaniskt rika. Från odlingsmarkerna kommer ett dike/bäck ner i lagunen. En intressant vattenflora har utvecklats där diket kommer ner i lagunen. I lagunen är fågellivet rikt, främst vadare och änder. I Lappövikens samlas gärna andflockarna under nätterna för att proviantera. De flacka igenväxta strandängarna över öns sydöstra sida inventerades ej.

Muddringsmassor har i samband med fördjupningen av farleden mellan Hindersön och Lappön placerats på stranden sydöst om Lappövikens. Muddringsmassorna ser mycket tråkiga ut där de ligger upplagda, med sin ljusgråa väl synliga färg. Vi får hoppas att de fixar till detta.

Sammanställning av delområden

Inom skärgårdsgruppen finns personer med olika kunskapsinriktningar som fågel-skådare, botaniker och de med kryptogamkunskaper. Denna blandning av kun-skaper skapar en bred nisch när vi är ute och inventerar. Vi tar oss fram på en linje som kan bli mycket lång beroende på hur mycket folk som är med. En lucka på 50 meter mellan varandra skapar en god täckning. Vi försöker att hålla linjen så gott vi kan. I tät skog händer det lätt att vi tappar bort varandra, men med hjälp av rop och visselpipor hittar vi varandra igen. Vi stannar med jämna mellanrum och går igenom vad vi har sett. Finner vi något område som ser intressant ut återvänder vi dit. Nedan följer en beskrivning av de olika inventerade områdena (se karta 2).



Delområde A

Inventeringsområdet ligger över norra udden och upp mot norra sluttningen av "Lappöberget". I yttre delen av udden är terrängen flack med en gles granskog med inslag av höga tallar. Spridda dungar av *asp*, *sälg* och *glasbjörk* förekommer, framför allt till fuktigare stråk. Vid uddens yttre del finns en liten igenväxande myr som omges av *gråal* och *glasbjörk*. I östra kanten av myren inne i skogen finns ett rikområde där det mycket ovanliga *trådfräkn* (*Equisetum scirpoides*) växte i stor mängd tillsammans med *stenbär*, *grönpyrola*, *knärot*, *nattviol* och *skogsnycklar*.

Trådfräken är i sitt utbredningsområde en kalkkrävande västlig (fjällbunden) art. Närmast kända växtplats är de kalkrika markerna på Storön och vid Sävisnäs. Västerut finns den vid en riklokal norr om Storforsen, Pite älvdal. Och vid Haradskölen har jag sett den i en bergbrant.

På sluttningen av "Lappöberget" ses svagt utbildade strandterasser. På vallarna som uppvisar en något fuktigare miljö har en rikligare lövvegetation vuxit upp, där *asp* och *sälg* dominerar. Markskiktet är friskt där grupper av *nattviol* och *ögonpyrola* förekommer. På några *aspar* växte **småflikig brosklav**.

Högre upp på sluttningen tar *tallen* vid. Inom hela området domineras undervegetationen av *blåbärsris* och *lingon* och där marken är fuktigare ses *ekbräken* sällsynt. I rikare miljöer växer *stenbär*, *ögonpyrola*, *nattviol*, *grönpyrola*, *skogsnycklar* och *knärot*. Myrvegetationen utgörs av *sjöfräken*, *vattenklöver*, *gråstarr* och *sumpstarr* med spridda tuvor av *trindstarr* och *ullsåv*.

Myren uppvisade endast ett fåtal kalkgynnade arter fastän marken intill visade på ett flertal rikindikerande växter som *grönpyrola*, *trådfräken* och *nattviol*.

Hällmarker och klapperstensfält täcker hela "Lappöbergets" topp. En vresig hällmarkstallskog utbreder sig i den torra miljön där undervegetationen domineras av *mjölon*, *nordkråkbär* och lavar. Bland klapperstensfält och hållar ses spridda, lågvuxna *hallonbuskar* tillsammans med små grupper av *en*. Över bergets västra och södra randzon står en grovvuxen tallskog med spridda aspar.

Öst om berget finns ett brett öst/västligt fuktstråk med stort lövinslag. Här dominerar smala *aspar* och *sälgar* tillsammans med *gråal*. Söder om tältplatsen finns ett större hygge upptaget där högvuxna frötallar och stora aspar står kvar. En tät aspslyvegetation har kommit upp efter avverkningen, så bitvis kan det vara svårt att ta sig fram över hygget. I nordvästra kanten av hygget växer enstaka grupper av *nattviol* och *skogsnycklar*. Högst upp i en stor frötall finns ett bebott fiskgjusebo.

Delområde B

Renmålabergets västra sluttning. Innan vi kom fram hit passerades olika biotoper. Vi valde att följa Lappöns västra strand fram till ett mindre myrkärr.

I anslutning till myren finns ett skogsavverkat område. Den västra stranden är smal och blockrik. I de små vikarna förekommer små strandängar med arter som *agnsäv* och *knappsäv* i vattenstranden. *Gultåtel* står närmast strandlinjen och högre upp inkommer krypven, *madrör*, *vass*, *rörflen* tillsammans med *strand-* och *klapperögontröst*, *blåtåtel*, *strandkrypa*, *havs-* och *kärresälting*, *östersjötåg* och *salttåg*. Ovanför strandzonen finns en smal bård av *grönvide* och *gråal* tillsammans med *rönn* och högre upp tar tallskogen vid.

Myrkärret domineras av *sjöfräken* tillsammans med *vattenklöver*, *sump-* och *flaskstarr*. Ett fint inslag i den sjöfräkendominerande myren var de rikligt blommande dybläddorna. Här hittades även den lilla *dvärgmåran* som föredrar denna ståndort. Runt kärret växer *gråal*, *grönvide* och *jolster*. En tät *glasbjörk-* och *grönvidevegetation* har kommit upp öst om myren.

Häriifrån tog vi oss upp mot Renmålabergets norra sluttning. En fin barrskog möter oss i vilken små grupper av *skogsnycklar* växer. Barrskogen blir allt grövre och vindfallna träd börjar att dyka upp. Skogen ser ut som en riktig naturskog, där vindfällena och gamla träd visar på en lång kontinuitet. *Asp-* och *sälgin*slaget är stort och många gamla *aspar* har här mött vindens urkrafter och ramlat omkull.

Omkullblåsta träd är vanligast i nedre delen av sluttningen. Här får de kryptogamkunniga sitt lysmåte, många fina och ovanliga lavar och tickor påträffas. **Rosenticka**, **ostticka** (***Skeletocutis tschulymica***), **ullticka** är arter som huserar på de fallna granarna. På aspar och sälgar plockas **stiftgelelav** och **mängder av småflikig brosklav** fram. Högre upp på sluttningen påträffades **harticka**. Flera av arterna är svåra att artbestämma och tiden står inte still som alla vet. Skulle vi hinna med att inventera andra delar av ön kunde vi inte stanna för

länge på denna plats. Ett senare besök i denna otroligt fina naturskogsmiljö, då enbart kryptogamfloran skall undersökas, är väl på sin plats. Flera av kryptogamfloras arter är ettåriga, vilket gör att de bäst kan artbestämmas på hösten. De två duvhöksbona som låg i sluttningen var tyvärr tomma i år. 1990 var det häckning i det ena boet.



Ostika, foto Länsstyrelsen i Norrbotten



Rosenticka, foto Sture W



Stiftgelelav, foto Sture W.

Fanerogamfloran i sluttningen är ej speciellt rik. *Grönpyrola*, *ögonpyrola*, *spindel-blomster* och *knärot* är arter som trivs i den täta och mörka skogen. I sluttningens nedre del ingår ett friskt markskikt bestående av *blåbärsris*, *lingon* och *nordkråkbär*. Högre upp mot berget blir marken betydligt torrare och på Renmålaberget utbreder sig en hållmarkstallskog.

Hällarna visar att en gnejsig diorit förekommer, vilken är rikt genomsatt av smala pegmatitgångar. Mot sydväst flackar berget ut, och en svallad morän med en vacker och grov parklik hedtallskog utbreder sig över den sandiga sluttningen.

Den intressanta delen av det kryptogamrika området har en storlek av 400 x 200 meter.

Delområde C

Barrskogsområdet öster om Renmålaberget är rikt på asp. Terrängen utgörs av olika biotyper, torra till fuktiga med flera skogskärr som gör att markfuktigheten behålls under hela sommaren vilket är en bidragande orsak till det rika lövinslaget. Klungor av grov asp uppträder tillsammans med sälgar på flera ställen inne i granskogen, här och var med enstaka grova tallar. Mot väst, närmare berget blir marken torrare och tallskogen tar överhand. I områdets övre del finns en östlig utliggare från Renmålaberget bestående av ett klapperstensfält där **renlaven** är tjock och frodig. Skogsområdet avgränsas mot öster av ett större hygge. Kraftiga sälgar påträffades på många platser och vid ett ställe helt nära hygget (se karta 5) kunde **dofttickan** beskådas.



Naturskog, östra sidan, foto Länsstyrelsen i Norrbotten

I skogens centrala del hittades en rävlya vilken var grävd i en sandig kulle. Spårstämplor i sanden visade att räven nyligen hade besökt lyan. Markskiktet är genomgående friskt och domineras av *blåbärris* och *revlumner*. Närmare berget där marken blir torrare växer *lingon* och *kråkbärris*. I skogskärren ses fina bestånd av *blåsstarr* och i andra kärr dominerar *vattenklöver*. Även *missne* ingick bland kärrarterna. I den täta och höga skogen blir markskiktet skuggad vilket medför att örtinslaget blir lågt. Enstaka grupper av *ekbräken* och *nordbräken* tillsammans med *ekorrbar* förekommer i den fuktiga gran- och lövrika skogen. Ett större bestånd av *korallrot* hittades vid rävlyan och *knärot* påträffades på flera platser. Närmare stranden i anslutning till skogskärren sågs rikligt med **småflikig brosklav** på de grova sälarna. Skogen är lämplig som rovfågelbiotop, och tidigare har det funnits tre vråkbö, men alla tre har rasat ned. Förhoppningsvis har ormvråken byggt ett nytt bo någonstans i den täta skogen.

Delområde D

"Lappöbergets" östra utlöpare. Inventeringsområdet avgränsas mot norr av ett hygge. Söder om hygget, närmare berget finns en barrblandskog som mot öst över-går i ett större öst/västligt fuktstråk med lövskog. Ett par mindre myrar finns ute på hygget. En vacker, högvuxen, gles tallskog står närmast berget och söder om lövskogen, längre mot öst där marken blir fuktigare, tar granen överhand. *Blåbärs* och *lingonris* ingår i det friska markskiktet tillsammans med *revlumner* och *skvatram*. Inom fuktstråket står en tät, lövrik skog med grov *asp* och *sälg*, med ett friskt *ekbräkendominerat* markskikt.

Biotopen sumpskog, hyser oftast en mångfald olika arter, så förväntningarna för intressanta växtfynd var stora. Ringmarkeringar på granar visar att den tretåiga hackspetten finns här

och i en grov asp hittades dess bo. På de grova asparna och sälgarna noterades olika lavar bl a **stiftgelelav**, **småflikig brosklav** samt **doftticka**. Små skogskärr ingår i området och botaniskt var kärren intressantast där arter som *blåsstarr*, *grenrör* och *missne* hittades.

Öster om hygget, helt nära stranden där ändmoränerna tar vid, finns ett rikt lövkärr med översilning. *Gråal*, *trindstarr*, *gräsull* och *dvärglumner* tillsammans med den ovanliga *tagelsäven* hittades i kärret. I de öppna vattenytorna blommade *nordnäckrosen* vackert. Skogskärren kan ibland vara förrädiska och måste man ut på dessa bör man ta det försiktigt, de är i regel bottenlösa så det är lätt att gå ned sig, vilket vissa bland inventerarna fick erfara. I den mera öppna myren hittades även några exemplar av korallrot.

Nere vid stranden går parallella ändmoränrygggar ut i havet. De är genomgående blockrika och en fin flora har utvecklats i gruset mellan de stora blocken. Arter som *strandglim*, *klappermolke* och *strandkvanne* noterades här. Mellan de två av de västra uddspetsarna finns en bredare strandäng där *ormtunga* tillsammans med *liten ärtststarr* hittades.



Klappermolke, foto Sture W.

Skogen i anslutning till området är en S2 skog med hög bonitet, där grov gran och tall dominerar. Plockhuggning har förekommit och bedrivs fortfarande, ett par mindre hyggen har upptagits här. I svackorna mellan ändmoränryggarna ses oftast en rikare växtlighet. Här hittades ånyo en förekomst av *trådfräken*. Markskiktet är friskt med bl a *ängsfräken*, *skogsbräken*, *hultbräken*, *vitpyrola*, *repestarr*, *spindelblomster* och *korallrot*. Tydligt finns det ett samband mellan änd-

moränryggarna och den rika växtligheten. I den grova granskogen fanns det gott om lågor där man borde kunna hitta intressanta kryptogamer. Tyvärr hann vi inte leta igenom området ordentligt.

Myren norr om sumplövsbogen är av fattigtyp. *Taggstarr*, *trådstarr*, *flaskstarr* och *sumpstarr* tillsammans med *kallgräs* är dominanter. På hemvägen passerades den största myren på ön. Myren är av fattigtyp, en mindre förekomst av *vitag* sågs ute på den mycket vattensjuka myren. Helt nära myrkanten noterades öns enda förekomst av *Jungfru Marie nycklar*. Vid norra sidan av den större myren finns en stor säl. Här hade Lars sen tidigare noterat **doftticka**. Innan hemfärden tog vid fick alla insupa den härliga kumarindoften som tickan avger.

Delområde E

Odlingsmarkerna över öns centrala del lades ner för ca 40 år sedan ? Odlingsmarkerna brukades av två bönder från Hindersön. Enligt Nilsson (1972) har slätter enbart bedrivits, han nämner inget om att kreatur skall ha betat på ön. Men vad har då de förfallna trädgårdsgårdarna som finns på öns sydöstra del i anslutning till Bredören användts till. Slättermarkerna har eventuellt stängslats in för att hålla renarna borta från höet. I höstas träffade jag Öhman från Östigården och då berättade han att skogsbete har förekommit på Lappön. Vid Lappövikens fanns tidigare en sommarladugård, numera ses endast grunden. Här vid Bredören har för länge sedan en fin strandäng legat, strandbete eller slätter kan ha förekommit. Numera har strandängen slyat igen med en tät lövskog och på lägre liggande markerna har vassrika områden bildats. Odlingsmarkerna inne på ön håller på att växa igen och diken är fulla med *gråal*, *grönvide* och *rönn*. *Brunrör* och *tuvtåtel* är så täta och så höga att man knappt kan ta sig fram, ett Eldorado för öns älgar. En slätterkoja står i kanten av odlingsmarken och nedanför kojan i ett grävt dike finns en framrinnande kallkälla vars vatten var kallt men järnrikt.

Växter som påträffades i anslutning till odlingsmarkerna var förutom de tidigare nämnda gräsen *ängsfryle*, *trådtåg*, *slidstarr*, *hundstarr*, *Bottenvikssvingel*, *ängsgröe*, *rödven*, *ängskavle*, *ogräsmaskros*, *ängs-* och *skogskovall*, *ängsskallra*, *frossört*, *skogsstjärna*, *topplösa*, *skvattram*, *klotpyrola*, *vitpyrola*, *hundloka*, *hönsbär*, *mjölkört*, *norrandsviol*, *kärrviol*, *kråkvicker*, *vitklöver*, *rödklöver*, *ängsdaggkåpa*, *älgört*, *rönn*, *stenbär*, *åkerbär*, *rödblåra*, *hönsarv*, *norrandsarv*, *gräsjärnblomma*, *ormrot*, *ängssyra*, *gårdsskräppa*, *brännässla*, *gråal*, *säl*, *odonvide*, *grönvide*, *åkerfräken*, *skogsfräken*, *kärrfräken* och *sjöfräken*.

Delområde F

En högvuxen S2-granskog utbreder sig över Bredören. Närmare stranden står en kantzon av *gråal* och *glasbjörk* som mot söder får en större utbredning. I granskogen påträffades enstaka exemplar av granens underart *altaigran*. *Altaigranen* har även noterats på andra ställen på ön och på andra öar i Luleå skärgård. *Altaigranen* är något vanligare här ute i skärgården än i kusttrakterna. På sydsidan av Bredören har förmodligen odlingsmarker legat, numera är de igenväxta.



Spädstarr, foto Sture W.

Vid Lappövikens brygga hittades *smågröe*, en mycket typiskt växtplats för det lågvuxna gräset. Steniga ryggar av ändmorän förekommer och på dessa hittades *ärenpris* och *smultron*. I den täta granskogen sågs *hultbräken*, *skogsbräken* och *ekbräken*. Markskiktet är friskt och domineras av *blåbärsris* tillsammans med *revlumner*. *Spindelblomster*, *spädstarr* och *repestarr* är andra arter som hittades i området. Enorma myrstackar förekommer i den vackra granskogen. En långsmal vattensjuk vassmyr Harrvikspotten ligger på Bredörens centrala del, där arter som *madrör*, *brunnrör*, *tranbär*, *topplösa*, *flaskstarr*, *vattenklöver*, *kärrdunört*, *hästsvans*, *ängsull* och *gråstarr* ingår. Insprängd i den starrika myren hittades även den lilla *dvärgmåran*.

Delområde G

Vid Lappövikens finns en intressant avsnörd vik, där en bred strandäng med rik växtlighet har utvecklats. Inloppet till viken går vid lågvatten att vada över. Genom landhöjningen kommer viken att inom en snar framtid helt avsnöras. En blockrik ändmoränrygg markerar strandlinjen och på den hittades rikligt med *ormtunga* tillsammans med *blåklocka*. Öv-riga arter som sågs runt viken var *gran* och *altaigran*, *gråal*, *glasbjörk* och *sälg*. På den norra sidan av viken finns den rikliaste växtligheten, där typiska strandängsarter förekommer som *klapperstarr*, *norskstarr*, *kärrsälting*, *östersjötåg*, *salttåg* och *källört*. Bäckens från odlingsmarkerna rinner ner i vikens västända, här i diket ses en rik sammansättning av vattenväxter, arter som *gropnate*, *rostrnate* och *trädnate*, *svalting* och *dybläddra* är de mest intressanta. Lappövikens är grund och en rik vattenflora har utvecklats här. Arter som noterades var *vattenmöja*, *vekt braxengräs*, *ålnate*, *blåsäv*, *knapp-* och *agnsäv*.

Delområde H

Skogsområdet mellan Bredören och Renmålaberget/ "Lappö-berget". Här finns stora skogsavverkade områden. Norr om Harrviken finns ett större hygge och väst om detta utbreder sig en storslagen granskog med ett visst inslag av grov tall. Lövinslaget är ej lika stort i områdets övre del, men närmare stranden blir inslaget av lövskog rikligare och då framför allt i anslutning till skogskärr och fuktstråk. Här i början av skogen finns ett litet

skogskärr med rik växtlighet, arter som *humleblomster*, *nattviol*, *spädstarr* och *repestarr* var några av de ovanligare. Grov *asp* och *säl* tillsammans med *glasbjörk* är den dominerade lövtypen. Markskiktet är friskt med uteslutande *blåbärsris* och *revlumner* tillsammans med *ekorrbär*. Fläckvist, men sällsynt förekommer *ekbräken*. Längre mot norr upp mot odlingsmarken blir marken torrare. Här står en ståtlig tallskog där markskiktet utgörs av *lingonris*, *plattlumner* och lavar, enstaka exemplar av *grönpyrola* påträffades. Över "Lappöbergets" sydsluttning kretsade en bivråk, förmodligen finns boet i någon av de större fuorna.



Humleblomster, foto Sture W.

Delområde I

Väst om Harrviken utbreder sig något så ovanligt som en väl utbildad strandäng, som botaniskt är intressant. Ett antal exemplar av *ormtunga* hittades tillsammans med *klapperstarr*, *liten ärtstarr*, *östersjö-* och *salttåg*, *grönlandsgåsört*, *saltarv*, *gulklämpar*, *kärrsälting*, *havssälting*, *strand-* och *klapperögontröst*.

Vattnen utanför ön är grunda och steniga och närmare stranden sågs bl a *knopp-slinga*, *svalting* och *trädnate*. I strandalskogen växer förutom *röda vinbär* även *kärrvial* och *pors*. Vid en förfallen lada ?, (fårhus) huserade *ärenpris*, *majveronika*, *norrlandsviol* och *gårdsskräppa*.

Floran

Äldre uppgifter om Lappöns växtlighet finns inte. Att ön hyste intressanta växter hade jag fått höra av Lars och Stig. Ön var således ur botanisk synpunkt en jungfruelig ö, så förväntningarna var stora när vi tog oss ut på vår första tur. Vi behövde inte gå länge förrän det första fyndet påträffades. Lappöns växtlighet blev över förväntningarna.

Fanerogamer och kärkryptogamer

Skogsnycklar, nattviol, spindelblomster, knärot, korallrot och Jungru Marie nycklar, sex olika orkideer på denna skogsö som skogsvårdsstyrelsen bedömde som ointressant för det rörliga friluftslivet. I Hultens växtatlas (1964) kan vi se att *skogsnycklar* finns noterade från en lokal i Pite älvdal. I den öppna blandskogen på öns nordvästra och västra sida stod små grupper av *skogsnycklar* på flera ställen. *Skogsnycklar* företrar i regel ståndorter där

underlaget är rikare och den växer ej i myrmarker vilket *Jungfru Marie nycklar* gör. I Norrbotten har även *skogsnycklar* påträffats i samband med florainventeringen i Harad-sområdet, från Luleå, Björkskatan (en märklig lokal) och från Korpilomboloområdet har vegetationskarterarna uppmärksammat arten.



Skogsnycklar, foto Sture W.



Skogsnycklar, bladrosett, foto Sture W

Skogsnycklar kan variera i sitt utseende, vilket kan försvåra artbestämningen. *Skogsnycklar* ser oftast kraftfullare ut än sin nära släkting *Jungfru Marie nycklar* (J.M.N). Ståndorten är oftast mycket avgörande. *Skogsnycklar* står i regel på relativt torr och rik mark jämfört med *Jungfru Marie nycklar* som föredrar fuktiga ställen som myrar, diken etc.

Den intermediära (en bergart som ligger mellan sur och basisk) berggrundsammansättningen kan lokalt ge ett tillskott för växtligheten. Hindersön, som ligger ett stenkast från Lappön, har en basisk och kalkrik berggrund vilket även avspeglas i öns växtlighet.

Lappön är stor och omfattar många olika biotyper, från torra lavskogar till fuktiga sumpskogar, stränder, laguner, myrar och skogskärr. Biotoperna har sin speciella flora, vilket avspeglar antalet påträffade växter som kom upp till hela 205 arter, vilket kan ses som en ansenlig siffra för en skogsö.

Ur utbredningssynpunkt var upptäckten av den mycket speciella växten *trådfräken* mest anmärkningsvärt. Den hittades på tre lokaler på ön, en kalkgynnad västlig art som uppträdde i stor mängd och som även vållade lite huvudbry. Hur hade den hamnat här? Man får aldrig bli förundrad över hur växterna anpassar sig till olika miljöer.

Nattviol var en annan art som rikligt fanns på Lappöns nordvästsida tillsammans med grupper av *skogsnycklar*, *knärot*, *grön-* och *ögonpyrola*. Delar av området har naggats i kanten av ett större hygge som ligger i öst/västlig riktning längs med norra sidan av ön.

Humbleblomster, som är en vanlig art på Hindersön, hittades vid ett skogskärr på södra sidan av ön. Andra fina arter som växer här är *spädstarr* och *repestarr*. Småbiotoper, som har ett mycket högt skyddsvärde.

Sumplövskogen på norra sidan av ön, syd om det stora hygget, var för tät och skuggig för att vara botanisk intressant, men fläckvis kan en rikare växtlighet förekomma.

Spindelblomster och *korallrot* var arter som trivdes i det fuktiga mark-skiktet.

Översilningsmyren på nordöstra sidan i anslutning till ett ändmoränstråk är botaniskt intressant. Ett flertal kalkindikerande växter som *gräsull*, *dvärglummer*, *tagelsäv* och *trindstarr* hittades här.

Lappön stränder är genomgående blockrika, smala och där växtligheten ej är så rik.

Artrikare och bättre utvecklade strandängar finns på nordöstra, östra och sydöstra sidan av ön. *Ormtungan* noterades på dessa strandängar, vilket kan betyda att vi har blivit skickliga på att finna igen arten om vi ser en passande biotop. *Klapperstarr*, *liten ärtstarr*, *strandkrypa* och *grönlandsgåsört* var andra fina arter på strandängarna.

Trådnate en ovanlig vattenväxt, sågs på ett flertal platser i de grunda vikarna mellan de utskjutande ändmoränryggarna. Ryggarna hyste i övrigt en varierande flora med bl a *strandkvanne*, *strandvänderot*, *åkermolke*, *strandglim* och *strandärt*.

Vid Lappövikens finns en avsnörd vik med en mångfald olika växter. I ett dike som kommer ner i lagunens västända hittades bl a *gropnate*, *rostrnate* och *gräsnate*. Källört, en liten svårfunnen art, ingår tillsammans med bl a *norskstarr* i den botaniskt fina strandängen som omger viken.

Tickor och lavar

Luleå skärgårdsgrupp har tillägnat sig den metod, som utvecklats av Steget före för att bedöma en skogs skyddsvärde. Metoden använder Skogsstyrelsens indelning av ovanliga arter i sex hotkategorier: akut hotade, sårbara, sällsynta, hänsynskrävande, utom fara och obestämda (se bilaga 3).

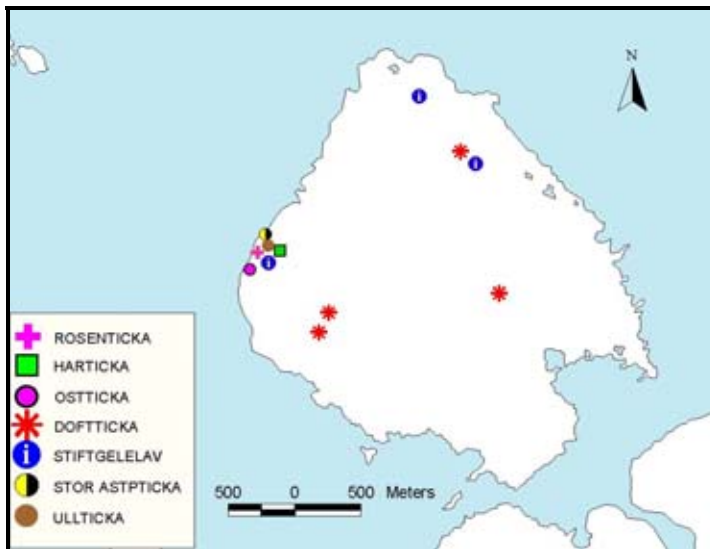


Ullticka, foto Sture W.



Rynkskinn, foto Sture W.

Vi letar helt enkelt efter de arter, som är hotade på grund av det moderna skogs-bruket. Metoden innebär att man först letar indikatorarter (som inte alltid tillhör någon hotkategori). Indikatorarterna är lätta att känna igen, och de finns i sådan skog där starkt hotade arter kan förekomma. Där vi finner många starkt hotade växter är skogen i regel mycket gammal (urskogsliknande naturskog) och värdefull också för hotade fåglar. Bland tickor och lavar finns det några indikatorarter och starkt hotade arter, som tillhör de norrbottniska skogarna. Till vår stora glädje har vi hittat flera sådana tickor och lavar på Lappön. (Se kartbilaga 5 där deras växtlokaler är angivna).



Stiftgelelav, som växer på asp, finns i delområdena A, B och D. Doftticka (nordlig anisticka), som doftar underbart, finns i delområdena C och D. Ostticka finns i delområde B. Dessa tre arter är sårbara (hotkategori 2).

Vi har funnit flera rikliga förekomster av den sällsynta småflikiga brosklaven i delområdena B och C. Den förekommer även å andra delar av ön. I delområde B finns det rosenticka, ullticka och harticka, som alla är hänsynskrävande. Dessutom finns där lunglav och violskivticka, som "bara" är indikatorarter.

Dessa tickor och lavar behöver gammal skog med gran, asp eller sälg i alla åldrar. Några arter (ostticka, rosenticka, ullticka) behöver granlågor. Det är inte en tillfällighet att många starkt hotade växter finns i delområde B på Renmåla-bergets sluttning mot nordväst.

Fåglar

Lappöns fåglar är relativt väl dokumenterad genom inventeringar av Stig Dahlfors och Lars Harnemo under de senaste 10 åren. Ön har varit mest känd för den goda tillgången på rovfåglar trots att den är relativt hårt avverkad.

Sommarens inventering gav inte så mycket nytt på grund av att den gjordes under en tid som inte är så lämplig för fågelinventering. Sedan tidigare kände vi till 8 rovfågelbon, (tre duvhöksbon, 3 vråkbbon och två fiskgjusebon). Av dessa återfanns nu endast två

duvhöksbon, men inget av dem var bebott. Rester av bon hade rasat ned. Vi hittade ett bebott fiskgjusebo, som inte tidigare var känt. De tre slaguggleholkarna har hitills enbart bebotts av storskrake.

De mest skyddsvärda fågelbiotoperna finns inom område 2,3,6 och 10 (se karta 1) Det är främst de gamla naturskogarna som är värdefulla. I Lappövikens båda häckar och rastar många änder och vadare. Det samlas stora flockar av änder där hela sommaren och under hösten (mest vigg).



Tjäderhöna, foto Sture W.

Under hela veckan sågs en bivråk kretsa över ön, troligen häckar den där någonstans. Vi hittade ett bo av tretåig hackspett i område 6 karta 1, där ungarna i boet hördes skrika på långt håll. På Renmålaberget fanns det tjäderspel och vi hittade också ett par kycklingar, vilket är mycket sent på säsongen.

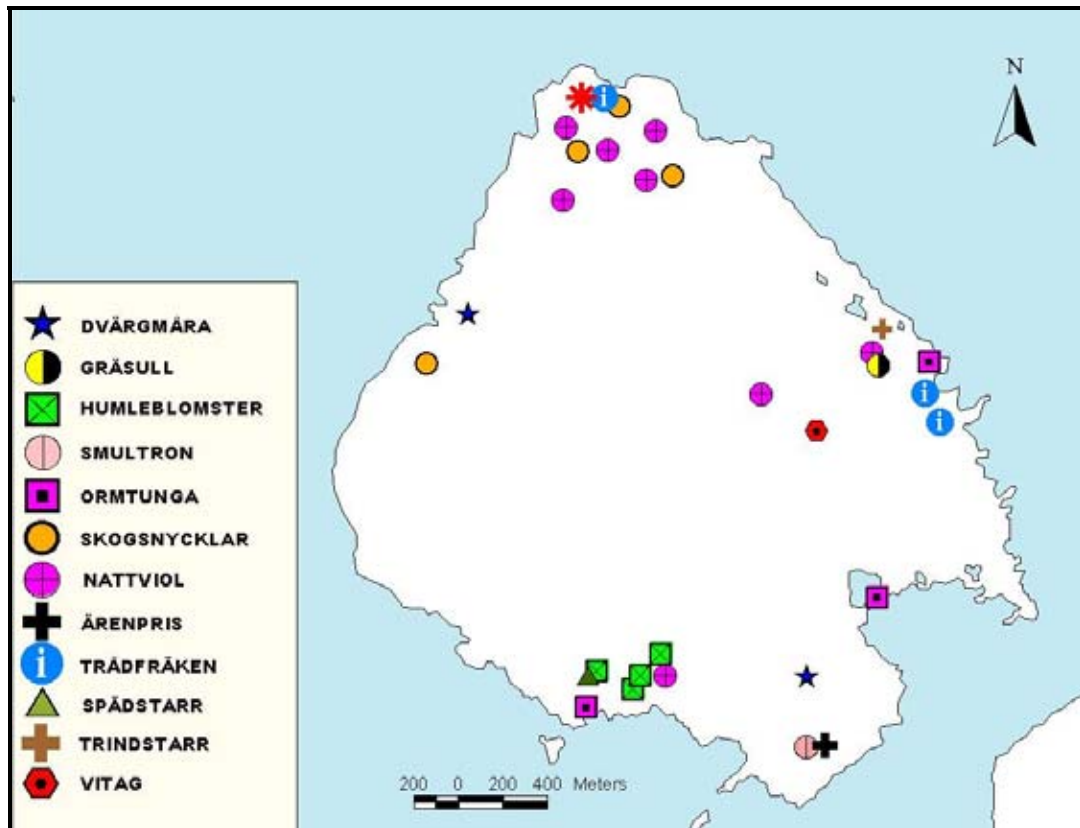
Under inventeringen -91 sågs följande fåglar på Lappön.

Vigg	4	Tornseglare	14
Knipa	1	Större hackspett	
Svärta	4	Tretåig hackspett	19
Småskrake	2	Spillkråka	2
Storskrake	2	Backsvala	
Bivråk	2	Korp	2
Fiskgjuse	14	Talgoxe	2
Orre	20	Svartmes	3
Tjäder	13	Talltita	2
Trana	4	Rödvingetrast	3
Enkelbeckasin	2	Koltrast	3
Morkulla	3	Rödstjärt	8
Drillsnäppa	8	Rödhake	3
Gluttsnäppa	8	Trädgårdssån.	3
Havstrut	1	Lövsångare	3
Fiskmås		IKungsfågel	3
Skrattmås	1	Grå flugsnap.	2
Fisktärna		Järpe	13
Ringduva	3	Ängspiplärka	3
Gök	3	Trädpiplärka	8

Sädesärla	2
Gulärla	1
Lavskrika	3
Domherre	4
Större korsnäbb	2

Korsnäbb sp	1
Bofink	3
Bergfink	3
Sävspurv	3

Sammanställning av Lappöns växter



Revlummer
 Plattlummer
 Dvärlummer
 Vekt braxengräs
 Trådfräken
 Sjöfräken
 Kärrfräken
 Skogsfräken
 Ängsfräken
 Åkerfräken

allmän skogsart
 m.allmän i anslutning till höjderna
 sällsynt i rikkärr, delomr. A,D
 m.allmän i Lappövikens delområde E
 sällsynt i delomr. A och D
 allmän vid stränder och skogskärr
 m.allmän i delområde E
 allmän i skogsmark
 m.allmän i rikare fuktskog
 m.allmän i delområde E

Ormtunga
 Hultbräken
 Nordbräken
 Skogsbräken
 Ekbräken

sällsynt i delområde D, G och I
 sällsynt i rikare skog, delområde D
 m.allmän i fuktblandskog
 m.allmän i rikare fuktblandskog, D
 m.allmän i fuktig barrskog

Gran
 Altaigran
 En
 Grönvide
 Odonvide
 Säl

allmän över hela ön
 m.allmän i delområde D och G
 allmän på torra sluttande marker
 allmän på stränder och myrkanter
 m.allmän i fattigmyrar, delområde E
 allmän på stränder och i fuktskogar

Jolster	sälls. i skogskärr och på stränder, B
Asp	allmän kan ses över hela ön
Pors	allmän på stränder
Vårtbjörk	sällsynt på höjderna
Glasbjörk	allmän i alla biotoper
Dvärgbjörk	allmän i myrar
Gråal	allmän på stränder och myrar
Hästskräppa	m.allmän på stränder, delområde B
Gårdsskräppa	m.allmän på åkermark, delområde E
Ängssyra	m.allmän på stränder och åkermark
Bergssyra	m.allmän på stränder och åkermark
Ormrot	sällsynt på rikare skog, delomr. A
Källört	sällsynt på Lappövikens, delom. G
Krypnarv	sällsynt i delområde I
Saltarv	m.allm. på sandiga str. delomr. D
Grässtjärnblomma	m.allmän i albården och på kulturmark
Norrlandsarv	sällsynt på åkermark, delområde E
Hönsarv	m.allmän på kulturmark, delomr. G, E
Strandglim	m.allmän på stränderna
Rödblåra	m.allmän i albården
Nordnäckros	sällsynt på kärr, delområde D
Kabbleka	m.allmän vid stränder, kärr och diken
Revsmörblomma	m.allmän på kulturmark, delområde E
Smörblomma	m.allmän på kulturmark, delområde E
Sköldmöja	m.allmän i Lappövikens, delområde G
Sylört	sällsynt i Lappövikens, delområde G
Sumpfräne	sällsynt i delområde I
Kärrbräsma	m. allmän på stränder
Bergkärel	sällsynt på stränder, delområde I
Slätterblomma	m.allmän på strandängar
Rönn	allmän i albården
Åkerbär	allmän i albården och på åkermark
Stenbär	m.allmän i rikare skog, delomr. A
Hallon	m.allmän i anslutning till höjderna
Smultron	sällsynt vid rikkärr, delomr. D,F
Kråklöver	allmän vid stränder, kärr och myr
Grönlandsgåsört	m.all. på strandängar, delomr. A,E,I
Humleblomster	sällsynt i rikkärr, delomr. H
Älgört	allmän vid stränder, myr och kärr
Ängsdaggkåpa	sällsynt på kulturmark, delomr. E
Vitklöver	m.allmän på kulturmark, delomr. E
Rödklöver	m.allmän på stränder och kulturmark
Kråkvicker	allmän på stränder
Strandvial	m.allm. på sandiga str. delomr. A,D

Kärrviol	allmän på fuktiga stränder
Havtorn	sälls. på steniga utsatta str. A,D,E
Rundsileshår	m.allmän i myrar
Storsileshår	m.allmän i myrar
Kärrviol	allm. på str. myr, kärr och fukt. skog
Norrlandsviol	m.allm. på klippor och steniga stränder, torra ängar, delomr. A,E,I
Mjölkört	allmän på stränder och höjder
Knoppslinga	sällsynt i grunda vikar, delomr. I
Hästsvans	m.allmä i grunda vikar, kärr, delomr. A,F
Hönsbär	allmän i albården
Hundloka	m.allmän på åkermark, delomr. E
Strätta	m.allmän vid kärr, myr på stränder
Strandkvanne	sällsynt på utsatta strandängar, delomr. D
Grönpyrola	ej ovanlig i äldre skog, delomr. A,B,D,H
Vitpyrola	sällsynt i fuktig skog nära strand B,D,E,F
Klotpyrola	allmän i albården och i fuktig skog
Björkpyrola	allmän i fuktig skog
Ögonpyrola	ej så ovanlig i fuktig skog
Skvattram	allmän i myrmark och fuktig skog
Rosling	allmän i myrmark
Mjölön	m.allmän på Renmåla- och Lappöberget
Lingon	m.allmän i torrare skogsmark
Odon	allmän i fuktig skog, myrkanter
Blåbär	allmän i alla skogstyper
Tranbär	allmän i myr, kärr
Dvärgtranbär	allmän i myr
Nordkråkbär	allmän i barrskogsmarker
Topplösa	allmän på stränder, m.allmän i kärr
Skogsstjärna	allmän skogsart
Strandkrypa	sällsynt på finare strandängar, delomr. A, C
Vattenklöver	allmän i kärr och sumpskog
Frossört	sällsynt på åkermark, delomr. E
Majveronika	sällsynt i traktorspår, delomr. I
Ärenpris	sällsynt på kulturmark, delomr. B,H,I
Ängskovall	allmän i skogsmark
Skogskovall	allmän i bättre skog
Späd ögontröst	sällsynt på fodertransportväg, delomr. G
Strandögontröst	m.allmän på finare strandängar, A,B,D,G,I
Klapperögontröst	d:o ovan
Ängsskallra	sällsynt på åkermark, delomr. E
Kärrspira	allmän på stränder
Dybladbra	sällsynt i kärr, delområde B,D,G
Sumpbladbra	sällsynt i rikkärr, delomr. D
Vattenbladbra	sällsynt i lagun, delomr. G
Gulkämpar	str.art, allmän på str.äng. i delomr. A,D,I

Vattenmåra	allmän på stränder och vid kärr
Dvärgmåra	sällsynt i kärr, delomr. B, D, F
Stormåra	m.allmän på åkermark, delomr. E
Linnea	allmän på torrare skogsmark
Strandvänderot	allmän på stränder
Gullris	allmän vid stränder och i skog
Röllika	m.allmän, på str. och kulturmark. E,I
Gatkamomill	m.allmän på kulturmark, delomr. E, I
Renfana	sällsynt på strandängar delomr. A
Prästkrage	sällsynt på strandängar delomr. A
Korsört	sällsynt på kulturmark, traktorv, delområde I
Höstfibbla	m.allmän på skogstraktorvägar, stigar, A,G,I
Klappermolke	allmän på stränder
Ogräsmaskros	m.allmän på kulturmark, delomr. A,E
Styvfibbla	sällsynt på kulturmark I
Norrlandsfibbla	sällsynt på kulturmark A,I
Hagfibbla	m.allmän i barrblandskog A
Dvärgigelknopp	sällsynt i kärr och vattenhål, delområde A
Missne	m.allmän i kärr, delomr. A,F
Svalting	m.allmän vid leriga stränder, delområde I,E
Kallgräs	allmän i fattiga myrar, delomr. D
Havssälting	allmän på strandängar
Kärrsälting	allm. på str.ä. sälls. i rikkärr D
Gräsnete	sällsynt i diken och kärr, delomr. A,D,G
Ålnate	allmän i havet
Gropnate	sällsynt i delområde G
Trådnete	m.allmän i grunda vikar, delomr. E,D,I
Vass	allmän i vissa myrar och str.ä. delområde F
Rörflen	m.allmän på stränder
Ängskavle	m.allmän på åkermark, delomr. E
Kärrkavle	sällsynt i traktorspår, delomr, I
Rödven	m.allmän, skogsområdet i delomr. F
Krypven	allmän på stränder
Madrör	allmän på stränder
Grenrör	sällsynt i rikkärr, delomr. D
Brunrör	allmän i fuktig skog, myrkanter
Tuvtåtel	allmän på åkermark, delomr. E
Gultåtel	m.allmän på steniga stränder
Bergsslok	m.allmän i lövskogar, delomr. A,D,F
Blåtåtel	m.allmän på stränder och myrar A,B,D,F
Ängsgröe	på traktorvägar, åkermark E,F
Smalgröe	sällsynt i torr blandbarrskog,delomr. A
Smågröe	sällsynt på transportväg, delomr. E
Sengröe	sällsynt på traktorväg, delomr. A
Lundgröe	m.allmän i strandalsk. delomr. D,F
Bottenvikssvingel	allmän på stränder
Färsvingel	m.allmän på hållm. sandstränder

Strandråg	m.allmän på sandiga stränder
Ängsull	allmän i myr och kärr
Gräsull	sällsynt i rikkärr, delomr. D
Tuvull	allmän i myr och kärr
Blåsäv	sällsynt i grund havsvik, delomr. E
Ullsäv	m.allmän i rikkärr, delomr. A,D
Tagelsäv	sällsynt i rikkärr, delomr. D
Knappsäv	allmän på vattenstranden
Agnsäv	allmän på vattenstranden
Vitag	sällsynt i fattigmyr, delomr. D
Nålstarr	m.allmän i rikare kärr, delomr. A
Tagstarr	allmän i fattigmyr
Strängstarr	m.allmän i kärr och myr, delomr. A
Trindstarr	sällsynt i rikare kärr, delomr. A,D
Klapperstarr	m.allmän på strandängar, delomr. D,G,I
Norskstarr	sällsynt på strandäng, delomr. G
Spädstarr	sällsynt i fuktgranskog, delomr. G
Repestarr	sällsynt, fuktgranskog, delomr. D,F,G
Gråstarr	allmän i fuktig mark, stränder, myr, kärr
Nickstarr	m.allmän, hållmarker, hyggen, delområde B,H
Hundstarr	allmän på stränder
Styltstarr	allmän i myr och kärrmark
Norrlandstarr	allmän på strandängar och i kärr
Klotstarr	allmän i fuktig skog
Liten ärtstarr	m.allmän på strandängar, delomr. D,I
Slidstarr	m.allmän, blandskog i delomr. A,B,D
Sumpstarr	allmän i myrmark
Dystarr	m.allmän i sumpigare myrmark
Trådstarr	allmän i myrmark
Flaskstarr	allmän i myr och kärr
Blåsstarr	sällsynt i skogskärr, delomr. A,C
Trådtåg	m.allmän i åkermark, fuktiga strandängar
Östersjötåg	allmän på strandängar och i rikkärr
Salttåg	allmän på strandängar
Vägtåg	m.allmän på traktorvägar
Ängsfryle	m.allmän i åkermark, delomr. E
Säterfryle	m.allmän i åkermark, delomr. E
Vårfryle	allmän i barrskog
Ekorrhör	allmän i fuktig barrblandskog
Jungfru Marie nycklar	sällsynt i myr, delomr. D
Skogsnycklar	m.allmän i rikare skogsmark, delomr. A,B
Nattviol	m.allmän i rikare skog, delomr. A,B
Spindelblomster	allmän i fuktig granskog
Knärot	m.allmän i rik, fuktig granskog, delomr. A,B,C
Korallrot	m.allmän i sumpskog, delområde D,C,D



Vitstarr, foto Sture W.



Ormtunga, foto Sture W.



Slätterblomma, foto Sture W.



Dvärgmåra, foto Sture W.

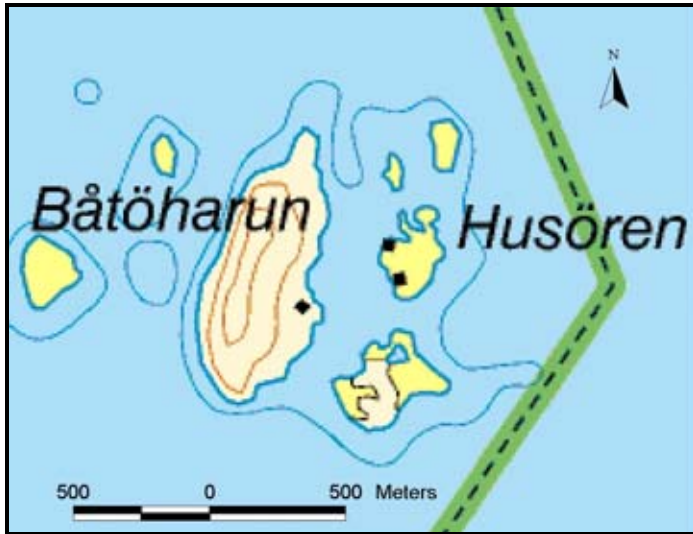
BÅTÖHARUN

Plats

Båtöharun, ö i yttre Luleå skärgård. Belägen 8 km nordväst om Hindersön i Harufjärde. Ön har en storlek av 49 ha. Båtöharun är omgiven av fyra mindre öar, På västra sidan ligger Båtöklippan och Nätigrundet och på östra sidan Kastören och Husören.

Kartblad: 24M Brändön ruta 9e

Koordinat: 7299.000/1822.200



Inventeringsdatum

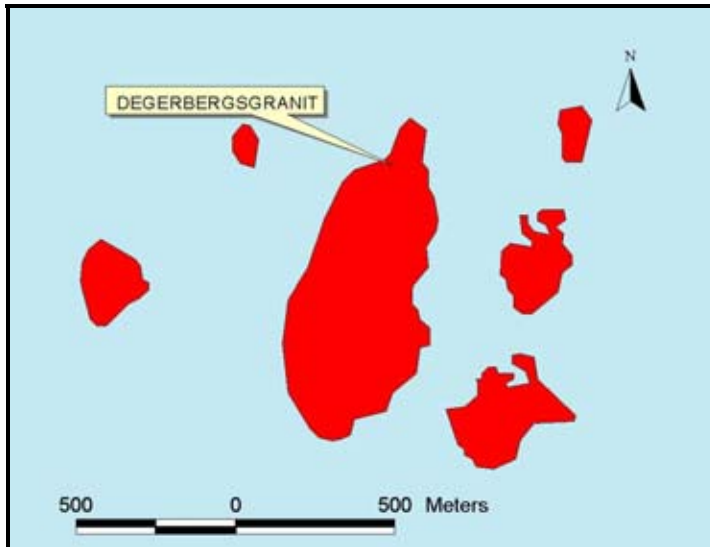
Båtöharun besöktes den 10 juni i strålade sommarväder. Större delen av öns stränder inventerades och en profil tvärs över ön gjordes. Det blev enbart kärlväxterna som inventerades.

Beskriving

Ön har en mycket markant N/S-lig äggformig utsträckning. Genom sin höjd av ca 25 m ö h. syns ön på mycket långt håll. Öns sidor är branta och stora hållmarker utbreder sig över ryggen och sluttningarna och stränderna är täckta av stora flyttblock. Kommer man upp på ön får man en fin utsikt över Luleå skärgård. På öns östra sida ligger en fiskestuga väl skyddad. På den grova blockstranden kan vissa svårigheter uppstå när man skall ta sig i land på ön, om man inte lägger till vid fiskestugan. Terrängen är hård och svår genomtränglig beroende på den stora blockrike-domen. Och detta får till följd att ön ej får så många besökare. Att ön sedan hyste så mycket mygg kan vara en annan bidragande orsak.

Geologi

Hällar och block består av Degerbergsgranit. En rödgrå ögonförande granit.



Kvartärgeologi

Genom landhöjningen steg Båtöharun upp ur havet för omkring 2000 år sedan, och i nuläget når ön en höjd av 25 meter över havet. Genom århundraden har ön påverkats hårt av vågors och vindars kraft samt genom isens kraftiga nötningar. Allt finmaterial har sorterats bort och kvar finns endast det grövre moränmaterialet. Hällrikedomen är markerande och blockigheten är stor vilket får till följd att ön se mycket ogästvänlig ut.

Skogsmark

Ön är bevuxen av en vindpinad skog, med låga *tallar* och *granar* tillsammans med vresiga *altaigranar* och fjällliknande *björkar*. Ett mindre inslag av *rönn* förekommer. Täta bestånd av enbuskar finns uppe bland hällmarkerna och i strandskogen på östra sidan ses ett glest bestånd av *gråal* och *grönvide*, som saknas helt på västsidan där skogen går ända ner mot blockstranden.

Stränder

Öns västra, södra och norra sida domineras av en bred svårgången blockstrandzon. På öns östsida finns Husören och framför ön ligger Kastören och stoppar upp de östliga vindarna. Härmed har ett finare grusmaterial kunnat anrikas mellan de stora blocken och detta avspeglar även växtligheten. En intressant havsstrandväxt som finns på stränderna är *havtorn*. Det är en ljusälskande buske som växer på landhöjningsstränder där marken ännu inte är urlakad. På högre belägen mark har havtorn svårt att klara sig i konkurrensen med de skogbildande träden.

Floran

Totalt noterades 79 olika kärlväxter på ön. Torrmarker dominerar och detta avspeglar även öns växtlighet. Inga ovanligheter hittades, utan ön hyser en normal växtsammansättning.

Sammanställning av Båtöharuns växter

Revlummer	m.allmän
Stensöta	sällsynt på klippkanter
Gran	m.allmän
Altaigran	sällsynt
En	allmän
Grönvide	i strandskogen
Pors	allmän i strandzonen
Vårtbjörk	m.allmän
Glasbjörk	allmän
Gråal	allmän i strandskogen
Hästkräppa	m.allmän längs stranden
Ängssyra	m.allmän längs stranden
Bergssyra	m.allmän inne på ön
Krypnarv	sällsynt på fuktigt grus
Grästjärnblomma	m.allmän i strandzonen
Strandglim	allmän i strandzonen
Bergkårel	m.allmän i strandzonen
Gul fetknopp	sällsynt på västsidan, stugan
Slätterblomma	sällsynt på västsidan
Röda vinbär	m.allmän inne på ön
Hägg	m.allmän i strandskogen
Rönn	m.allmän, spridd på ön
Hjortron	sällsynt
Åkerbär	m.allmän i strandzonen
Stenbär	sällsynt i strandzonen
Hallon	m.allmän över hela ön
Grönlandsgåsört	sällsynt på västsidan
Älgört	m.allmän längs strandzonen
Kråkvicker	allmän i strandzonen
Strandvial	sällsynt i strandzonen
Kärrvial	sällsynt i strandzonen
Havtorn	m.allmän på stranden
Mjölkört	m.allmän, spridd
Hönsbär	allmän i strandzonen
Strandkvanne	m.allmän på blockstranden
Klotpyrola	m.allmän i strandskogen
Björkpyrola	m.allmän, spridd över ön
Skvattram	m.allmän, spridd över ön
Mjölon	allmän

Odon	allmän
Nordkråkbär	allmän
Topplösa	m.allmän vid fuktig strandzon
Skogsstjärna	allmän
Vattenklöver	sällsynt på västsidan
Strandveronika	sällsynt på norra sidan i str.zon
Ängskovall	sällsynt i strandskogen
Strandögontröst	sällsynt på västra stranden
Klapperögontröst	sällsynt på västra stranden
Ängsskallra	sällsynt
Vattenmåra	allmän i strandzonen
Linnea	m.allmän, spridd
Strandvänderot	allmän på strandzonen
Gullris	m.allmän, spridd
Röllika	m.allmän, spridd
Renfana	m.allmän på strandzonen
Gråbo	m.allmän på strandzonen
Åkermolke	allmän på strandzonen
Havssälting	m.allmän på strandzonen
Kärrsälting	sällsynt på västra sidans str.zon
Rörflen	m.allmän på strandzonen
Rödven	allmän på strandzonen
Madrör	m.allmän på västra strandzonen
Gultåtel	m.allmän längs stranden
Kruståtel	m.allmän, spridd över ön
Blåtåtel	sällsynt på västra strandzonen
Lundgröe	sällsynt i strandskogen
Bottenvikssvingel	allmän på strandzonen
Fårsvingel	allmän inne på ön
Ängsull	sällsynt i fuktgropar, spridd
Knappsäv	m.allmän på västra vattenstranden
Gråstarr	m.allmän, spridd
Hundstarr	m.allmän på strandzonen
Sumpstarr	sällsynt i fuktgropar
Östersjötåg	m.allmän på västra strandzonen
Salttåg	m.allmän på västra strandzonen
Vårfryle	m.allmän, spridd
Ekorrbar	sällsynt i strandskogen
Liljekonvalj	sällsynt i strandskogen



Liljekonvalj, frukt, foto Sture W.



Liljekonval, foto Sture W.



Ekorrhär, foto Sture W.

HUSÖREN

Plats

Husören, en mindre ö som ligger strax öster om Båtöharun. Se översiktskarta Båtöharun.

Kartblad: 24M Brändön ruta 9e

Koordinat: 7299.000/1822.700

Inventeringsdatum

Ön besöktes den 10 juni i ett strålände sommarväder. Endast kärlväxterna inventerades.

Beskrivning

Husörens södra och östra strandlinje är relativt rundad medan den norra och västra är mera oregelbunden, där uddar och vikar skapar intressanta strandlinjer. Ön har en storlek av 200x400 meter och ligger ca 5 meter ö.h. Strandhällar ut-breder sig över öns norra del, vilken är hårt ansatt av vädrets makter. Öns västra och södra strandsida är skyddad av Båtöharun och av Kastören, dessa öar bryter av de sydliga och västliga vindarna. Två fiskestugor finns och en större brygga ligger vid södra stugan. Gistgårdar visar att ön har använts som fiskeplats under äldre tider.

Geologi

Berggrunden utgörs av Degerbergsgranit, en rödgrå grovkornig, massformig ögongranit, där "ögonen" består av flera cm-stora fältspatindivider. Se Båtöharun.

Kvartärgeologi

Välslipade hällar markerar öns norra sida, blockstränder och klapperstensfält ses över sydöstra, södra och västra sidan. Finare grus och sandmaterial finns i anslutning till öns höjdrygg och till västra strandområdet.

Skog

Lundartade täta dungar där *glasbjörk*, *gråal* och *rönn* finns på två ställen. Bland klapperstenarna kryper lågt växande *hägg*, ett finurligt sätt att överleva i denna karga miljö. Floran är frodig i anslutning till dungarna med arter som *liljekonvalj*, *skogsnäva* och *lundgröe*.

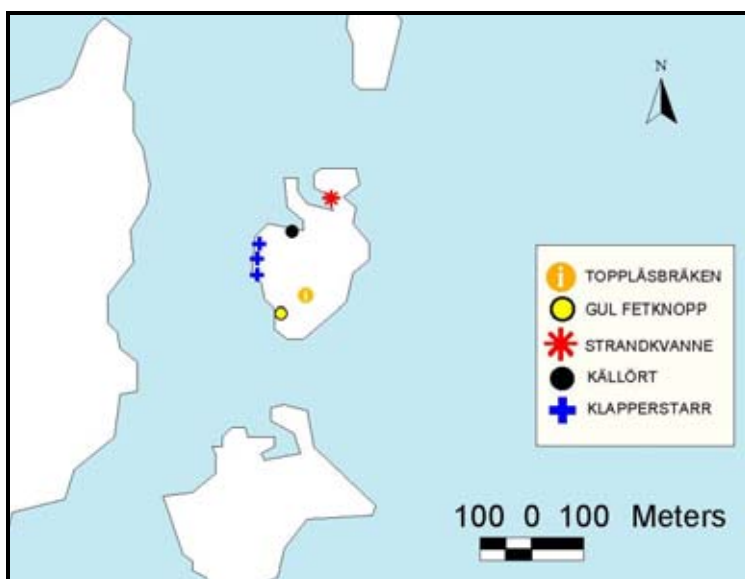
Stränder

Strandängar upptar endast en mindre del av Husören. De återfinns på södra och västra sidan i relativt skyddade vikar där finsediment har avsatts. Dessa jordarter håller hög fuktighet och binder uppsolat slam. En väl utvecklad växtzonering finns, där *agn*- och *knappsäv* står längst ut i vattnet med övergång till arter som *gultåtel* i strandlinjen. Högre upp på stranden kommer gräsen in med *madrör*, *Bottenvikssvingel* och *krypven* tillsammans med *havs- och kärrsälting*, *gulkämpar*, *strand-krypa*, *källört*, *vattenmåra*, *kärrspira*, *hundstarr* samt *salt-* och *östersjötåg*. *Strand-och klapperögontröst* ses här tillsammans med strandängens finaste starrart *klapperstarr*. På västsidan av Husören på en klapperstensvall fanns en stor förekomst av *strandkvanne*.

Floran

En rik och varierande växtlighet präglar Husören. I anslutning till gästgårdarna hittades flera exemplar *topplåsbräken* som är sällsyn. En märklig växtplats, men här har nog de fiskande människorna trampat fram och tillbaka när de har hängt upp sina nät, vilket har skapat en fin växtmiljö för *topplåsbräken*. Arten ses oftast i anslutning till kanten av

stigar som går mellan huset och dasset. Vid den södra stugan en rik flora med bl a strandråg och där mattor av *gul fetknopp* tillsammans med *renfana*, *gråbo*, *skogsnäva*, *rödblära*, *röda vinbär* och *strandvänderot* sätter färg och fägring på ön. I hållkar på norra sidan av ön växte *blåsstarr* tillsammans med *hästsvans*. Totalt noterades 73 olika arter på denna vackra och lilla ö.



Topplåsbräken, foto Sture W.



Strandkvanne, foto Sture W.

Sammanställning av Husörens växter

Topplåsbräken	sällsynt till gistgårdar
Grönvide	m.allmän i öns dungar
Sälg	m.allmän i öns dungar
Glasbjörk	m.allmän i öns dungar
Gråal	allmän i öns dungar
Bergsyra	allmän
Källört	sällsynt på västra strandängen
Grässtjärnblomma	allmän vid stugorna
Strandglim	allmän på steniga stränder
Rödblära	m.allmän i dungar och vid stugor
Åkerkårel	sällsynt på västra stranden
Gul fetknopp	allmän vid stugorna
Slätterblomma	allmän på stränderna
Röda vinbär	m.allmän i dungar
Hägg	sällsynt på klapperstensfält
Rönn	m.allmän i dungar
Åkerbär	m.allmän
Stenbär	m.allmän
Hallon	m.allmän
Smultron	sällsynt spridd över ön
Grönlandsgåsört	m.allmän på öns strandängar
Älgört	m.allmän
Kråkvicker	allmän
Strandvial	m.allmän
Kärrvial	m.allmän i strandzonen
Skogsnäva	sällsynt i dungarna
Havtorn	m.allmän på stränderna
Mjölkört	m.allmän vid stugorna
Hästsvans	sällsynt i hållkar
Strandkvanne	rikligt på västra sidan
Odon	m.allmän i dungarna
Nordkråkbär	allmän
Topplösa	allmän på strandkanten
Skogsstjärna	m.allmän i dungarna
Strandkrypa	m.allmän på västra stranden
Ängskovall	m.allmän i dungarna
Strandögontröst	allmän på västra stranden

Klapperögontröst Kärrespira	allmän på västra stranden m.allmän på strandzonen
Gulkämpar Linnea Strandvänderot	m.allmän på strandzonen sällsynt i dungarna allmän på stranden
Gullris Röllika Renfana Gråbo Höstfibbla Åkermolke Norrlandsfibbla	m.allmän i dungarna m.allmän vid stugorna rikligt vid stugorna rikligt vid stugorna m.allmän till stugorna allmän på stränderna sällsynt i dungarna
Havssälting Kärresälting	allmän på stränderna allmän på stränderna
Rörflen Krypven Madrör Gultåtel Kruståtel Blåtåtel Lundgröe Bottenvikssvingel Fårsvingel Strandråg	m.allmän på stränderna allmän på stränderna allmän på stränderna m.allmän på stränderna m.allmän sällsynt på stränderna sällsynt i dungarna allmän på stränderna allmän allmän på stränder
Ängsull Knappsäv Klapperstarr Gråstarr Hundstarr Sumpstarr	sällsynt till hällkar allmän till vattenzonen m.allmän på strandängarna m.allmän m.allmän på stranden sällsynt till hällkar
Östersjötåg Saltåg	allmän på strandängar allmän på strandängar
Liljekonvalj	sällsynt i dungarna

TRUTÖREN

Plats

Trutören är den nordligaste av de tre mindre öarna som ligger nordöst om Hindersön. Utanför ön ligger Grisselklippan och Trutögrundet.

Kartblad: 24M Brändön ruta 9c-d

Koordinat: 7295.300/1815.000

Inventeringsdatum

Ön besöktes under en kvällstur den 11 juni. Endast kärlväxterna inventerades.

Beskrivning

Trutörens södra sida är väl skyddad från havets nordliga och östra vindar. En fin vik att lägga an vid. Ön har en storlek av 700x250 meter, med en NNO/SSV-lig utsträckning. Strandlinjen är något oregelbunden med små vikar och uddar på öns västra sida. Hällmarker och klapperstensfält bygger upp öns morfologi. En grov och tät granskog utbreder sig över ön, där en smal och gles albård ramar in skogen på södra sidan. På den smalare öständan är skogen glesare. Stranden på öns norra sida är blockrik och klapperstensfälten går där ända ner mot havet. Södra och västra sidan är mera skyddad, vilket har medfört att stranden bär mera finsediment. På södra sidan av ön ligger en sommarstuga.

Geologi

Berggrunden har en basisk sammansättning vilket kunde bekräftas i de hällar som fanns på västra sidan. Bergarten är utbildad som tuffit, en bandad (alternerande mörka och ljusa band) vulkanisk sedimentär bergart. Bergarten har bildats för omkring 1900 miljoner år sedan i ett grundhav med vulkanisk aktivitet, där utgjutande lavafloeden blandades med ett nedfallande askskikt.



Kvartärgeologi

Som de flesta av öarna i Luleå skärgård består Trutören av morän som avsatts av inlandsisen. Krönen av de flacka moränryggarna lyftes ur havet som långsträckta grundbankar och med tiden som öar. Tydliga sådana strandvallar utbildade som klapper kan man i dag se på Trutören.

Skog

Skogen är hög, vresig med gott om lågor Gran och altaigran är dominanter. Enbuskar trivs i den torra miljön och en smal strandskog av *gråal*, *vårtbjörk* och *glasbjörk* förekommer. Ett torrt markskikt ger arter som *nordkråkbär*, *lingon* och *mjölon*. I den täta något lägre belägna strandgranskogen hittades bestånd av *ekbräken* och *hultbräken* tillsammans *skogsbräken* och *nordbräken*, en märklig sammansättning av ormbunksarter som i regel väljer fuktiga granskogar.

Stränder

Trutörens stränder är botaniskt mycket intressanta. En bred blockstrand med ett fåtal växter utbreder sig över öns norra sida. På västra och södra sidan har finare sediment ansamlats, som får till följd att en rikare flora uppkommer. Grunda finsedimentbottnar finns på väst- och sydsidan och en lågt liggande artrik strandäng kryper här en bit upp på ön.

Floran

Trutörens finaste växtlighet hittar man på stränderna (se lokalangivelser karta 8). Arter som *ormtunga*, *ormrot*, *slätterblomma*, *grönlandsgåsört*, *strandkrypa*, *strand-och klapperögontröst* med starrarterna *liten ärtstarr*- och *klapperstarr* finner man på strandängarna. Ute i vattnet står *agn*- och *knappsäv* och i de grunda vikarna finns *ålnate* och *trädnate*. *Smålånke* växer på bottenarna. På strandlinjen står det höga *rörflenet* och tuvor av den vackra *gultåteln* utgör ett fint inslag.

Längre in på stranden finner man gräsarter som *krypven*, *madrör*, *Bottenvikssvingel* och *blåtåtel*. Sältingarterna *havs-* och *kärr* med tågen *östersjö-* och *salt* ingår även här. På de mera sandiga stränderna växer *strandråg* och små grupper av *strandglim*

lyser upp den i övrigt torra miljön. Närmast albården ses sällsynt *havtorn*. Inne på ön där berghällar finns växer mattor av *gul fetknopp* och grupper av *röda vinbär*. Genom den basiska berggrunden finns stora bestånd av *smultron* på ön.



Havssälting, foto Sture W.

Sammanställning av Trutörens växter

Ormtunga	sällsynt på sydöstra stranden
Hultbräken	sällsynt i tät granskog
Nordbräken	sällsynt i tät granskog
Skogsbräken	sällsynt i tät granskog
Ekbräken	sällsynt i tät granskog
Gran	allmän
Altaigran	insprängd i granskog
En	allmän
Pors	allmän i albården
Vårtbjörk	m.allmän på torr mark
Glasbjörk	allmän
Ormrot	sällsynt på strandängar
Grässtjärnblomma	allmän inne på ön
Strandglim	allmän på sandiga, grusiga stränder
Kabbleka	sällsynt på västsidan, nära stranden
Strandranunkel	allmän vattenstrandart
Smörblomma	m.allmän längs med södra stranden
Åkerkårel	m.allmän på stranden
Gul fetknopp	allmän på hållmarker
Slätterblomma	allmän på södra stranden
Röda vinbär	m.allmän inne på ön
Rönn	m.allmän i albården
Åkerbär	allmän på stranden och i albården
Hallon	m.allmän inne på ön
Smultron	m.allmän på vissa ställen rikligt
Kråkklöver	m.allmän på västsidan
Grönlandsgåsört	m.allmän på södra stranden
Älgört	m.allmän i albården
Kråkvicker	allmän på stranden
Havtorn	m.allmän i strandzonen
Norrlandsviol	m.allmän inne på ön
Mjölkört	m.allmän inne på ön
Hönsbär	allmän i albården
Hundloka	m.allmän i albården
Strätta	sällsynt i albården
Mjölon	allmän inne på ön
Lingon	m.allmän inne på ön
Nordkråkbär	allmän i granskog
Topplösa	m.allmän vid västra stranden

Skogsstjärna	m.allmän i granskog
Strandkrypa	m.allmän på stranden
Smålånke	sällynt i grunda vikar på västsidan.
Strandögontröst	m.allmän på södra stranden
Klapperögontröst	m.allmän på södra stranden
Strandrödtoppa	sällsynt på södra stranden
Kärrspira	m.allmän på låga stränder
Gulkämpar	m.allmän på stranden
Vattenmåra	allmän på stranden
Linnea	m.allmän i granskog
Strandvänderot	allmän nära albården
Höstfibbla	m.allmän på stranden
Åkermolke	allmän på stranden
Havssälting	allmän på södra stranden
Kärrsälting	allmän på södra stranden
Ålnate	allmän i grunda vikar
Trådnate	m.allmän i grunda vikar
Rörflen	m.allmän på stranden
Krypven	allmän på stranden
Madrör	allmän på stranden
Tuvtåtel	sällsynt på stranden
Gultåtel	m.allmän på stranden
Kruståtel	allmän inne på ön
Blåtåtel	m.allmän på södra stranden
Bottenvikssvingel	allmän på stranden
Fårsvingel	allmän inne på ön
Strandråg	m.allmän på grusiga stränder
Agnsäv	allmän på vattenstranden
Knappsäv	allmän på vattenstranden
Klapperstarr	m.allmän på strandängar
Hundstarr	allmän på stränder
Liten ärtstarr	m.allmän på strandängar
Östersjötåg	allmän på stränder
Salttåg	allmän på stränder
Ekorrhär	m.allmän i granskog

LÅGÖREN

Plats

Lågören ligger strax nordöst om Hindersöns nordöstra sida, mellan Trutören och Strömmingsören.

Kartblad: 24M Brändön ruta 8d

Koordinat: 7294.600/1851.300

Inventeringsdatum

Ön besöktes under eftermiddagen den 11 juni, varvid en översiktlig inventering av öns kärlväxter blev utförd.

Beskrivning

En 500X700 meter stor ö med en oregelbunden strandlinje. I norr avslutas ön av en smal udde, och på öns södra del finns en mindre vik som vid högvatten svämmas över. Stora klapperstensfält och berghällar bygger upp öns morfologi och på öns centrala del mellan två höjder finns en mindre tjärn. Ingen bebyggelse finns. En grovvuxen, tät granskog ses över hela ön som mot stränderna avslutas med en bård av gråal och rönn. Utanför nordöstra sidan ligger Tärngrundet och Skinnaren. Strandhällar finns på sydvästsidan, en bra plats att lägga båten vid. Öns norra strandsida är hårt ansatt av vågors kraft och av isens nötande och här utbreder sig även stora blockfält.

Geologi

På Lågören finns skifferberggrund av den typ som finns på östra sidan av Hindersön/Björkö. En grå, finbandad glimmerskiffer, bergarten bryts lätt upp i tunna skivor. Grafit- och sulfidhalten kan ibland vara hög, vilket får till följd att bergarten rostar. Kalkstenslinser kan förekomma vilket lokalt kan påverka florans.

Kvartärgeologi

Vackert utbildade klapperstensfält finns över hela ön. På nordvästsidan av ön avspeglas berggrunden i ett större hällområde. En finsedimentstrand utbreder sig vid en skyddad vik på öns södra sida.

Skog

En vacker, vresig, högvuxen granskog i vilken den ovanliga altaigranen ingår. Markskiktet domineras genom sin torrhet av *lingon*, *mjölon*, *revlumner* och *nordkråkbär*. En smal albård står närmast stranden och runt tjärnen växer en bård av *gråal* och *glasbjörk*. På öns östra sida är skogen glesare. Spridda lågvuxna *granar* och *vårtbjörkar* ses här och där bland klapperstenarna. Inne i den täta granskogen där öppna ytor finns sågs den vackra *ögonpyrolan*. I anslutning till tjärnen är marken fuktigare och här finner vi även lågor av olika åldrar. Granskogen är genomgående tät och där öppna ytor har uppkommit genom att skogen har ramlat finner vi mera ljusälskande arter. På en av lågorna väster om tjärnen hittades eventuellt **ostticka**. Hur kan arten som föredrar gammal skog med olikåldriga

lågor trivas i en skog som inte är så gammal och på en ö av ringa storlek. Platsen måste besökas ånyo för att bekräfta om det är en ostticka.

Strandängar

Genom öns läge har en bred blockstrand bildats på östra sidan. Klapperstensfälten går här ända ner mot vattnet. På södra sidan finns en liten grund vik med en finsedimentstrand. Och på västra udden finns större strandhällar. Ön har en rik förekomst av *bottenviksmalört*. Arten är bunden till en torr miljö och har här valt att växa bland gruset i klapperstensfälten.



Bottenviksmalört, foto Sture W.

Vid den leriga översvämmade viken på sydsidan finns en intresant flora. Här återfanns arter som är typiska för finare strandängar. Ute i den grunda viken finns *ålnate*, *trådnate*, *smålånke* och *svalting* tillsammans med *knappsäv* och *agnsäv* som står i vattenstranden. Högre upp kommer gräs och halvgräs in som *krypven*, *madrör* och *bottenvikssvingel*. Där stranden är sandigare står grupper av *strandråg* och mattor av *strandvial* och *saltarv*. *Klapperstarr*, *hundstarr* och *liten ärtstarr* tillsammans med *gulkämpar*, *östersjötåg* och *salttåg* utbreder sig på den fina stranden. Och som en extra krydda ingår även *strandrödtoppa* och *ormtunga* här.

Tjärn

Den lilla tjärnen på öns centrala del visade sig ej vara så botaniskt intressant som vi hade hoppats. En smal bård av *gråal* och *glasbjörk* omger tjärnen. Arter som *topplösa*, *kråklöver*, *gråstarr*, *kabbleka*, *norrlandsstarr*, *trådstarr* och *blåsstarr* samt *gräsate* noterades. Utanför albården inne i den vresiga granskogen växte *ögonpyrola*, *skvattram* och *linnea*.

Hällmarker

I anslutning till berghällar växte förutom kattfot även smultron och *ärenpris* och där marken var något fuktigare hittades *lopplummer*. På berghällarnas spricktor växte mattor av gul fetknopp.



Strandögontröst, foto Sture W.

Sammanställning av Lågörens växter

Lopplummer	sällsynt vid berghällar
Revlummer	allmän i granskog
Ormtunga	sällsynt på södra sidans strandäng
Gran	allmän
Altaigran	m.allmän, spridd i granskogen
En	allmän
Pors	allmän i albården
Glasbjörk	allmän i albården och vid tjärnen
Gråal	allmän i albården och runt tjärnen
Bergssyra	allmän på torr mark
Krypnarv	sällsynt på stränder
Grässtjärnblomma	allmän inne på ön
Strandglim	m.allmän på stranden
Kabbleka	m.allmän i tjärnen
Smörblomma	sällsynt, spridd
Bergkärel	m.allmän på stränder
Gul fetknopp	allmän på berghällar
Slätterblomma	allmän på stränder
Röda vinbär	m.allmän, spridd inne på ön
Rönn	m.allmän i albården
Åkerbär	m.allmän i albården
Hallon	m.allmän inne på ön
Smultron	m.allmän vid berghällar
Kråklöver	m.allmän vid tjärnen
Grönlandsgåsört	m.allmän på södra stranden
Älgört	m.allmän spridd i strandzonen
Kråkvicker	allmän i strandzonen
Strandvial	m.allmän på södra sidan
Mjölkört	m.allmän spridd över ön
Hästsvans	m.allmän i tjärnen och på sydsidan
Strätta	m.allmän vid tjärnen
Björkpyrola	m.allmän spridd i granskogen
Ögonpyrola	sällsynt vid tjärnen i granskogen
Skvattram	m.allmän vid tjärnen
Mjölön	allmän
Lingon	allmän
Nordkråkbär	allmän
Topplösa	m.allmän vid tjärnen

Skogsstjärna	allmän i granskogen
Strandkrypa	m.allmän på södra strandängen
Smålånke	sällsynt på södra sidan vattenstr.
Ärenpris	sällsynt vid bergällar
Strandögontröst	m.allmän på södra strandängen
Strandrödtoppa	sällsynt på södra strandängen
Kärrespira	m.allmän på södra strandängen
Gulkämpar	m.allmän på södra strandängen
Vattenmåra	allmän på stränderna
Linnea	m.allmän i granskogen
Strandvänderot	allmän i albården
Kattfot	sällsynt vid berghällar
Bottenviksmalört	m.allmän på klapperstensfält
Höstfibbla	m.allmän spridd på ön
Hagfibbla	sällsynt i granskog
Svalting	m.allmän på södra vattenstranden
Havssälting	m.allmän på södra strandängen
Kärresälting	m.allmän på södra strandängen
Gräsnate	m.allmän i tjärnen
Ålnate	allmän i havet
Trådnate	m.allmän vid södra viken
Rödven	m.allmän inne på ön
Krypven	allmän på södra strandängen
Madrör	allmän på södra strandängen
Kruståtel	allmän inne på ön
Bottenvikssvingel	allmän på stranden
Färsvingel	allmän inne på ön
Strandråg	m.allmän på södra stranden
Ängsull	m.allmän vid tjärnen
Knappsäv	allmän på södra vattenstranden
Agnsäv	allmän på södra vattenstranden
Klapperstarr	m.allmän på södra strandängen
Gråstarr	allmän vid tjärnen
Hundstarr	allmän på södra stranden
Styltstarr	m.allmän vid tjärnen
Norrlandsstarr	m.allmän vid tjärnen och södra str.
Liten ärtstarr	sällsynt på södra strandängen
Trådstarr	sällsynt vid tjärnen
Blåsstarr	sällsynt vid tjärnen
Östersjötåg	allmän på södra stranden
Salttåg	allmän på södra stranden
Vårfryle	m.allmän i granskogen



Finbandat lerskiffer, foto Sture W.



Rostzoner i lerskiffer, foto Sture W.

STRÖMMINGSÖREN

Plats

Strömmingsören är den sydligaste av de tre småöarna som ligger öster om Hindersön (se översiktskarta sid 7 och karta 8)

Kartblad: 24M Brändön ruta 8d

Koordinat: 7294.000/1815.300

Inventeringsdatum

Ön besöktes den 11 juni då en översiktlig inventering av kärlväxterna utfördes, öns östra sida besöktes ej.

Beskrivning

Strömmingsören har en regelbunden strandlinje och når den ansevärd höjden av 10 meter över havet och är således högst av de tre beskrivna öarna. Ön som är 1,8 ha klev upp ur havet omkring år 0. Klappersten och hållmarker bygger upp ön och östsidan är hårt ansatt av vågors krafter och av isens nötande vilket har fått till följd att stränderna på denna sida är blockrika. En parkliknande vacker S3-granskog täcker fortfarande ön.

Geologi

Hållmarkerna på nordsidan är av samma typ som den över södra Lågören. Den rika förekomsten av *knutnarv* på norra sidan påvisar eventuella kalkinlagringar i den grå.

Kvartärgeologi

Som de flesta av öarna i Luleå skärgård består Strömmingsören av morän som avsatts av inlandsisen. När dessa moränryggar började höja sig ur havet utsattes de för vågornas svallning. Moränen sorterades till klapper, grus, sand och finare jordarter. I flackare eller mer skyddade lägen finns i regel det avsatta finsedimentet. Krönen av de flacka moränryggarna lyftes upp ur havet som långsträckta grundbankar och med tiden som långa öar. Vågorna fick därigenom stora möjligheter att erodera och transportera bort finare material från moränen. Grövre material som sten och grovt grus kastades upp av bränningarna över vattenlinjen och anhopades som strandvallar (From, E. 1965).

Skog

En gles, vacker skärgårdsgranskog av S3-typ utbreder sig över öns södra del, där *gran* tillsammans med *altaigran* dominerar. På norra sidan är skogen glesare "parklik". I markskiktet ses buskar av en och genom markens torra beskaffenhet dominerar *mjölon*, *lingon* och *nordkråkbär*. Albården är genomgående smal men är på sydsidan något bredare. Tillsammans med *gråal* finns även *glasbjörk* och *rönn*.

Strandängar

Norra, västra och östra sidan av ön domineras av grova blockstränder. På sydsidan av ön finns en fin sandstrand där *strandråg* och *strandvial* tillsammans med *saltarv* och

bottenviksmalört ingår. Hällmarker finns på norra, västra och på södra sidan. *Knutarv*, *gul fetknopp* och *smultron* lyser upp den i övrigt mörka bergarten.



Gul fetknopp, strandvänderot, foto
Länstyrelsen i Norrbotten



Knutarv, foto Sture W.



Bottenvikssvilgel, foto Sture W.

Sammanställning av Strömmingsörens växter

Lopplummer	sällsynt vid berghällar, norra sidan
Gran	allmän
Altaigran	m.allmän, spridd i granskog
En	allmän, spridd över ön
Pors	allmän i albården
Glasbjörk	m.allmän, spridd i albården
Gråal	allmän bygger upp albården
Hästskräppa	sällsynt längs stranden
Bergssyra	allmän, spridd över ön
Källört	sällsynt på södra strandängen
Knutarv	sällsynt på berghällar
Saltarv	m.allmän på södra sandstranden
Grässtjärnblomma	allmän, spridd i öns övre strandzon
Hönsarv	sällsynt på södra sandstranden
Strandglim	allmän längs stranden
Kabbleka	sällsynt vid södra sandstranden
Strandranunkel	m.allmän längs vattenstranden
Gul fetknopp	sällsynt på berghällar
Slätterblomma	allmän längs stranden
Röda vinbär	m.allmän, spridd över ön
Rönn	m.allmän, spridd i albården
Stenbär	m.allmän i övre delen av stranden
Smultron	sällsynt vid berghällar
Grönlandsgåsört	m.allmän längs stranden
Kråkvicker	allmän längs stranden
Strandvial	m.allmän på södra sandstranden
Norrlandsviol	m.allmän, spridd över ön
Björkpyrola	m.allmän, spridd över ön
Ögonpyrola	sällsynt vid berghällar på S sidan
Mjölon	allmän, spridd över ön
Lingon	m.allmän, spridd över ön
Nordkråkbär	allmän, spridd över ön
Strandögontröst	m.allmän på södra stranden
Klapperögontröst	m.allmän på södra stranden
Gulkämpar	m.allmän på stranden
Linnea	m.allmän, spridd i skogen
Strandvänderot	allmän längs albården
Gullris	sällsynt, spridd över ön

Bottenviksmalört	sällsynt på södra sandstranden
Höstfibbla	m.allmän längs stranden
Åkermolke	allmän längs stranden
Havssälting	m.allmän vid södra stranden
Kärrsälting	m.allmän vid södra stranden
Rödven	sällsynt, spridd över ön
Madrör	m.allmän på södra stranden
Kruståtel	m.allmän i granskogen
Blåtåtel	m.allmän längs med stranden
Bottenvikssvingel	allmän längs med stranden
Fårsvingel	allmän, spridd över ön
Strandråg	allmän på södra sandstranden
Knappsäv	m.allmän på södra vattenstranden
Agsäv	m.allmän på södra vattenstranden
Gråstarr	m.allmän längs med stranden
Hundstarr	m.allmän längs med stranden
Liten ärtstarr	sällsynt på södra stranden
Östersjötåg	m.allmän längs med stranden
Salttåg	m.allmän längs med stranden



Salttåg, foto Sture W.

HINDERSÖN/NORRISUNDET

Plats

Inventering av två ängs- och hagmarksobjekt, dels vid Norrisundet och dels vid Östigården. Objekten har tidigare beskrivits av Mats Williamsson i samband med den stora länsvisa inventeringen av de naturliga fodermarkerna i Norrbotten. Projektet pågår i hela Sverige och dess målriktning är att finna igen den naturliga ängen som det för närvarande inte finns mycket kvar av. Den naturliga ängen, ogödslad, betad eller slått. Andra delar av Hindersön har tidigare inventerats av skärgårdsgruppen. 1988 besöktes gruvan och Östigården, 1990 inventerades Västigrundet och Lillfjärden med omgivande skogsområden.

Kartblad: 24M Brändön 8c

Koordinat: 7291.000/1814.000



Inventeringsdatum

Norrisundet besöktes under den sista inventeringsdagen, fredagen den 12 juni, i ett härligt sommarväder.

Beskrivning

Norrisundet ligger på norra delen av Hindersön, Björkön är den norra av de tre numera sammanväxta delöarna på Hindersön. Här har familjen Stålarms ett jordbruk som under generationer har bedrivits och skötts på gammalt vis. De började med jordbruket år 1894 och slutade med att ha djur 1973 men fortfarande slår man ängarna och vallarna i anslutning till den mycket vackra och välskötta gården.

Ängsmarkerna är botaniskt mycket rika och genom att de fortfarande hävdas gynnas den flora som under generationer har anpassats här. Genom den stora örtrikedomen finns här en mångfald olika insektsarter och i samband med besöket fick vi se en av landets största

dagfjärilar nämligen makaonfjärilen. Det blev liv och rörelse i gruppen och för vissa slutade det med skrubbsår, men som tur var höll kamerautrustningen.

Geologi

Två stora grönstensblock ramar vackert in uppfarten till gården. Bergarten kan även ses i ett mindre hållområde norr om gården vid kantzonen mellan skog och äng. Ängens flora är för övrigt kraftigt påverkad av berggrundsammansättningen.



Kvartärgeologi

Norrisundet ligger i den vik som tidigare delade Hinderön från Björkö. I den skyddade viken mellan öarna avsattes rikligt med finare sediment. Genom landhöjningen kom dessa bottnar i dagen, öarna växte samman och de delar som legat under havet blev goda jordar att bruka.

Ängs & hagmarker

Markerna har delats in i tre olika naturtyper: A. före detta öppen betesmark, träd och buskbärande betesmark, numera lieslagen mark. B. strandäng. C. öppen äng, gammal linda.

Naturtypen innehåller i sin tur olika vegetationstyper, alltså den vegetation som är den dominerande: A. rished av blåbär-lingontyp, gräshed av rödventyp, gräshed, fårsvingel-variant av rödvenhed. B. fuktäng av lågstarrtyp, fuktäng av högstarrtyp. C. nordlig variant av tuvtåtel-fuktäng och fuktäng av gräs-lågstarrtyp.

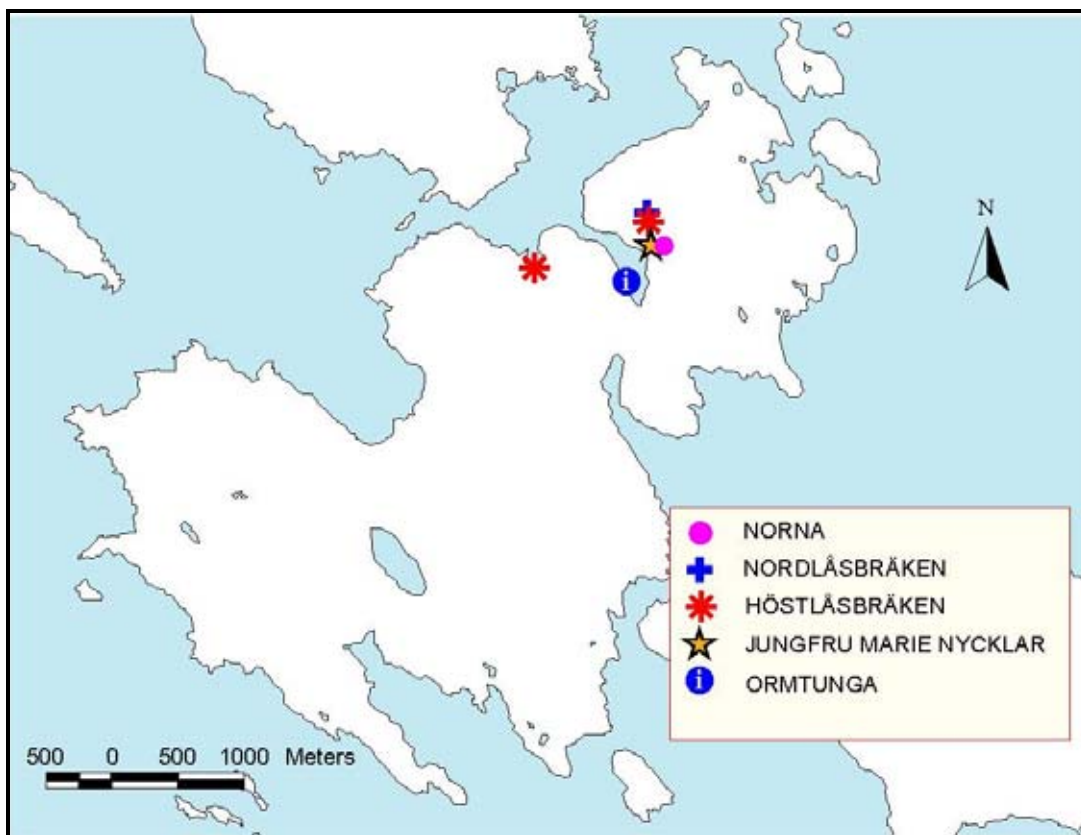
Floran

Ängarna ligger nedanför en mindre bergsluttning vilket får till följd att de översilas. Växtligheten påverkas därmed under hela sommaren av det framsipprande grundvattnet. I anslutning till den lieslagna ängen norr om gården där även hållmarker förekommer, sågs en rik växtlighet med arter som *knagglestarr*, *blekstarr*, *slidstarr*, *bergslok* och *nordmyskgräs*. På den torra gräsbeväxta hållen såg bl a *nordlåsbräken* och *vanlig låsbräken*, *gul fetknopp*, *knutnarv*, *ärenpris* och *smultron*. Ekorrhäret är den art som mest gynnas av häven och den förekommer i stora mängder i hela området. Ovanför lidängen inne i skogen växer nornan.

Öster om gården finns en liten fuktäng med rik förekomst av bl a *vitpyrola* och *Jungfru Marie nycklar*, en blomsterprakt som ger ängen en sydlig prägel. *Tätört*, *sumpmåra*, *svartfryle* och *vanlig låsbräken* är andra slåttergynnande arter.

Nere vid stranden står *norrlandsstarr*, *hästkräppa* och *ängsbräsma*, högre upp ses rikligt med *hundstarr* och *slidstarr* tillsammans med *svartfryle*, *vitpyrola* och *sumpmåra*. I anslutning till de stora blocken växer *röda vinbär*, *smultron* och *nordmyskgräs* och uppe på blocken ses *gul fetknopp* och tuvor av *fårsvingel*.

Totalt noterades 108 olika arter på och i anslutning till gårdens marker, vilket visar att Hindersöns marker är mycket växtrika.



Sammanställning av Norrisunds växter

Åkerfräken	allmän i diken ock kantzoner
Vanlig låsbräken	sällsynt i slåt.m. och på hällar
Nordlåsbräken	sällsynt på berghällar
Hultbräken	sällsynt i fuktig slättermark, dike
Stenbräken	sällsynt på berghällar
Ekbräken	sällsynt i anslut. till hällmark
Gran	allmän
Tall	allmän
En	allmän
Grönvide	allmän
Sälg	allmän, spridd i området
Lappvide	allmän på fuktig mark
Pors	allmän i strandzon
Glasbjörk	allmän
Gråal	allmän
Hästskräppa	m.allmän i strandzon, diken
Ängssyra	m.allmän, gödselindikerande
Ormrot	allmän, god slätterindikator
Krypnarv	sällsynt på vägar
Grässtjärnblomma	allmän på torr ängsmark
Hönsarv	m.allmän, kulturgynnad
Rödblära	m.allmän
Gul fetknopp	sällsynt på berghällar
Kabbleka	allmän
Smörblomma	allmän
Majsmörblomma	m.allmän på slättermark
Röda vinbär	m.allmän, spridd
Rönn	m.allmän, spridd
Åkerbär	allmän
Stenbär	m.allmän
Smultron	m.allmän i ansl. till berghällar
Kråkklöver	allmän på fuktiga ställen
Humleblomster	m.allmän, spridd i kantzoner
Älgört	m.allmän på fuktiga ställen
Vitklöver	allmän på slättermark
Rödklöver	allmän på slättermark
Kråkvicker	allmän på slättermark
Gulvial	sällsynt, kulturmark
Kärrvial	m.allmän vid stranzonen
Kärrviol	m.allmän på fuktig slättermark

Norrlandsviol	m.allmän i anslutn. till hällar
Mjölkört	allmän, kulturgynnad
Hönsbär	m.allmän i strandzonen
Kummin	m.allmän i kantzoner, äng/skog
Strätta	sällsynt i strandzonen
Vitpyrola	allmän på slåttermark
Klotpyrola	m.allmän på fuktig slåttermark
Lingon	allmän i skogsmark, lieslagen äng
Tranbär	sällsynt på fuktig slåttermark
Topplösa	allmän i strandzonen
Skogsstjärna	allmän på slåttermark
Vattenklöver	m.allmän, diken, fuktig slåtterm.
Brunört	sällsynt vid lieslagen kantzon
Ängskovall	allmän på lieslagen mark
Skogskovall	allmän vid lieslagen kantzon, äng/skog
Strandögontröst	m.allmän i strandzonen
Ängsskallra	allmän på slåttermark
Kärrespira	m.allmän i strandzonen
Tätört	m.allmän på fuktig ängsmark
Sumpmåra	allmän, god slåtterindikatorart
Vattenmåra	allmän i strandzonen
Strandvänderot	allmän i strandzonen
Blåklocka	allmän, spridd
Gullris	allmän
Kattfot	m.allmän, god hävdindikatorart
Nysört	m.allmän vägkanter
Röllika	allmän på slåttermark
Gatkamomill	m.allmän, kulturgynnad
Prästkrage	allmän på slåttermark
Höstfibbla	allmän på slåttermark
Ogräsmaskros	allmän, kulturgynnad
Hagfibbla	sällsynt vid kantzonen, äng/skog
Norrlandsfibbla	sällsynt vid kantzonen, äng/skog
Kärresälting	m.allmän på slåttermark
Vårbrodd	allmän på slåttermark
Timotej	allmän på slåttermark
Ängskavle	allmän på fuktig slåttermark
Nordmyskgräs	m.allmän, spridd i ängsmark
Rödven	allmän
Madrör	allmän i strandzonen
Brunrör	m.allmän i diken

Tuvtåtel	allmän på slåttermark
Kruståtel	allmän på slåttermark
Bergsslok	m.allmän vid lieslagen ängsmark
Ängsgröe	allmän på slåttermark
Smalgröe	sällsynt i torr ängsmark
Bottenvikssvingel	allmän på slåttermark
Fårsvingel	allmän i torr ängsmark, hällar
Stagg	sällsynt på fuktig lieslagen mark
Ängsull	m.allmän på fuktig slåttermark
Agnsäv	allmän på vattenstranden
Knappsäv	allmän på vattenstranden
Nålstarr	m.allmän på fuktig ängsmark
Gråstarr	m.allmän, spridd, diken etc.
Hundstarr	allmän, slåttergynnad
Norrlandsstarr	allmän i strandzonen
Vispstarr	sällsynt i anslutn. till hällar
Knagglestarr	sällsynt på fuktig lieslagen äng
Slidstarr	allmän på slåttermark
Blekstarr	sällsynt på fuktig lieslagen äng
Trådtåg	allmän, slåttergynnad
Östersjötåg	sällsynt i strandzonen
Ängsfryle	allmän på slåttermark
Säterfryle	allmän på slåttermark
Svartfryle	allmän på fuktig slåttermark
Vårfryle	allmän i skogsmark
Ekorrbar	allmän på fuktig slåttermark
Ormbär	m.allmän på fuktig ängsmark
Liljekonvalj	m.allmän vid kantzoner, äng/skog
Jungru Marie nycklar	m.allmän på fuktig slåttermark

HINDERSÖN ÖSTISUNDET

Plats

Östigården ligger på Hindersön, den mellersta av de tre större öarna. En smal vik, Östigrundet kommer in från öster in mot markerna. Östigården är även den centrala punkten på ön. Här finns byns brandstation och här ligger skolan.

Kartblad: 24M Brändön

Koordinat: 77292.000/1813.000

Inventeringsdatum

Östigården och Norrisundet besöktes under samma sista inventeringsdag, fredagen den 12 juni, en dag då solen flödade från en klarblå himmel.

Beskrivning

Jordbruket vid Östigården sköts till stor del på gammalt och traditionellt vis. De 8 fjällkorna har en sommarladugård en bit upp i skogen. Varje morgon efter mjölkningen går de ut på en vältrampad fägata som leder ut till skogsbetet. Skogsbetet omfattar även ett strandbete. Ängsmarkerna är botaniskt mycket rika och genom att de fortfarande hävdas gynnas den flora som under generationer har uppkommit här.

Geologi

Den basiska berggrunden präglar de brukade markernas vegetation. Lieslagna vägkanter och diken bär en intressant och varierande flora som är kraftigt påverkad av berggrundssammansättningen.

Kvartärgeologi

Östigården ligger i sänkan mellan Östisundet och Västisundet. Då dessa områden tidigare var havsbottnar avsattes rikligt med finare sediment i skyddade lägen. Genom den efterföljande landhöjningen skapades ett gynnsamt förhållande för jordbruk på de nyskapade markerna.

Ängs & hagmarker

Skogsbetet och strandbetet har skapat fina växtbiotoper. Genom betet har öppna ytor bildats i den täta granskogen och nere vid stranden hålls ängarna öppna från sly och högre örter. De lieslagna vägkanterna är refuger för ängens växter. Här kan låsbräken och andra hävdgynnade örter överleva.

Floran

Genom tidigare inventeringar har delar av skogsområdet besökts. Ängsmarkerna i anslutning till gården genomströvades under 1988, då Andreas hittade *höstlåsbräken* vid Västisundets fiskebodan, *backnejlika* sågs på de i väst liggande ängarna och *ormtunga* på Norrisundets södra sida.

Sammanställning av Östisundets växter

Endast en översiktlig inventering blev utförd. Intressant vore att undersöka skogsbetets inverkan på växtligheten.

Ekbräken	allmän i skogsmark
Gran	allmän
Altaigran	sällsynt, spridd i granskog
En	allmän, spridd
Grönvide	allmän
Sälg	m.allmän, spridd
Asp	m.allmän, spridd
Glasbjörk	allmän
Gråal	m.allmän i fuktig mark
Brännässla	allmän runt gårdar och gödselstad.
Bergssyra	allmän
Trampört	m.allmän, fågator
Våtarv	m.allmän, vid sommarladugård
Rödblära	allmän, kulturgynnad
Revmörblomma	allmän
Lomme	m.allmän, kulturspridd
Rönn	m.allmän
Åkerbär	allmän
Smultron	m.allmän
Ängsdaggkåpa	m.allmän, diken, kulturmark
Vitklöver	allmän
Rödklöver	allmän
Mjölkört	allmän
Hönsbär	m.allmän
Klotpyrola	m.allmän i blandskog
Ögonpyrola	sällsynt i granskog
Lingon	allmän
Blåbär	allmän
Majveronika	m.allmän, fågator
Ärenpris	sällsynt, ängar, liesl. diken
Ängskovall	allmän
Skogskovall	allmän
Groblad	allmän, kulturgynnad
Kattfot	m.allmän, ängar, vägkanter
Röllika	allmän
Höstfibbla	allmän
Ogräsmaskros	allmän

Hagfibbla

m.allmän i skog

Vitgröe

allmän, kulturspridd

Ängsgröe

allmän, kulturmarker

Bottenvikssvingel

allmän, ängar, vägkanter

Fårsvingel

allmän, torra ängar, vägkanter

Stagg

sällsynt, fuktiga gräsängar

Slidstarr

allmän, skog, ängar

Vårfryle

allmän

Ekorrbär

allmän



Kattfot, foto Sture W.



Grönvide, foto Sture W.



Hönsbär, foto Sture W.